

ΠΡΩΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ.

ΥΠΟ ΒΥΦΦΩΝΟΣ.

Ἡ φύσις ἐστὶ τὸ σύστημα τῶν νόμων, οὓς ὁ δημιουργὸς ἔθηκε διὰ τὴν ὑπαρξίν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν ὄντων. Ἡ φύσις οὐδόλωσ' ἐστὶ πρᾶγμα, καθότι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι τὸ πᾶν· οὔτε ὄν τι, καθότι τὸ ὄν τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ὁ Θεός· ἀλλὰ δύναται θεωρηθῆναι ὡς ζῶσα καὶ ἄπειρος δύναμις, τὰ πάντα περιλαμβάνουσα καὶ ἐμψυχοῦσα. ἦτις, ὑπέκουσα εἰς τὴν τοῦ πρώτου ὄντος, μόνον τῇ διαταγῇ ταύτης ἤρξατο ἐνεργεῖν καὶ διὰ τῆς συνδρομῆς ἢ συγκαταθέσεως ταύτης διατελεῖ ἐνεργοῦσα. Ἡ δύναμις αὕτη ἐστὶ τῆς θείας δυνάμεως ἢ ἀποκαλυπτομένη μερίς· ἐστὶν ἄμχ ἢ αἰτία καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ὁ τρόπος καὶ ἡ οὐσία, τὸ σχέδιον καὶ τὸ οἰκοδόμημα· πολὺ δὲ διάφορος τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης, ἥς τὰ προϊόντα νεκρὰ μόνον ἔργα εἰσὶν, ἢ φύσις ἐστὶν ἔργον ἀενάως ζῶν, ἐργάτης ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενος, ὅστις γνωρίζει ἵνα γῆται τοῖς πᾶσιν, ὅστις, ἐργαζόμενος κατ' ἴδιον τρόπον πάντοτε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, οὐ μόνον δὲν ἐξαντλεῖ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ καθίστησιν αὐτὸ ἀνεξάντλητον ὁ χρόνος, ὁ χῶρος καὶ ἡ ὕλη εἰσὶ τὰ μέσα, τὸ σύμπαν, τὸ ἀντικείμενον, ἢ δὲ κινήσεις καὶ ἡ ζωὴ ὁ σκοπὸς αὐτῆς.

Τὰ μὲν ἀποτελέσματα τῆς δυνάμεως ταύτης εἰσὶ τὰ φαινόμενα τοῦ κόσμου, τὰ δ' ἐλατήρια. οἷπερ χρῆται, εἰσὶ δυνάμεις ζῶσαι, ἃς ὁ χῶρος καὶ ὁ χρόνος δύνανται μὲν ἵνα μετρήσωσι καὶ περιορίσωσιν, ἀλλ' οὐδέποτε καὶ νὰ καταστρέψωσι. δυνάμεις, αἵτινες ἀνταιωροῦνται μὲν, συμμειγνυνομένη, ἀντιπράττουσιν ἀμοιβαίως, ἀλλ' οὐδέποτε ἐκμηδενίζουσιν ἀλλήλας. Αἱ μὲν διχμάζουσι καὶ μεταφέρουσι τὰ σώματα, αἱ δὲ θερμαίνουσι καὶ ἐμψυχοῦσιν αὐτά· ἢ μὲν ἔλξις καὶ ἡ ὄθησις εἰσὶ

τὰ δύο πρότιστα ὄργανα τῆς ἐπὶ τῶν ἀκατεργάστων σωμάτων ἐνεργείας τῆς δυνάμεως ταύτης, ἢ δὲ θερμότης καὶ τὰ ζῶντα ὀργανικὰ μόρια εἰσὶν αἱ ἐνεργοῦσαι ἀρχαί, ἃς τίθησιν εἰς κινήσιν πρὸς σχηματισμὸν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν διωργανωμένων ὄντων.

Τοιαῦτα λοιπὸν μέσα ἢ φύσις ἔχουσα, τί οὐ δύναται ποιῆσαι; Τὰ πάντα ἠδύνατο, εἴαν ἠδύνατο ἵνα ἐκμηδενίσῃ καὶ δημιουργήσῃ· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπεφυλάξατο ἑαυτῷ τοὺς δύο ἀκροτάτους ὅρους τῆς δυνάμεως· ἐκμηδενίζει καὶ δημιουργεῖν εἰσὶ τὰ κατηγορήματα τῆς παντοδυναμίας· ἀλλοιοῦν δὲ, μεταποιεῖν, καθαιρεῖν, ἀναπτύσσειν, ἀνανεοῦν, παράγειν, εἰσὶ τὰ μόνα δικαιώματα, ἅπερ ἠβουλήθη ἵνα παραχωρήσῃ. Λειτουργῆς τῶν ἀμετακλήτων αὐτοῦ προσταγῶν, κάτοχος τῶν ἀμεταθέτων αὐτοῦ βουλῶν, ἢ φύσις οὐδέποτε παρεκτρέπεται τῶν ἐπιτεθέντων αὐτῇ νόμων, οὐδὲ διαστρέφει τι τῶν προδιαγραφέντων αὐτῇ σχεδίων, ἀλλ' ἐν ἅπασιν αὐτῆς τοῖς ἔργοις παρίστησι τὴν σφραγίδα τοῦ Αἰωνίου· ὁ δὲ θεῖος οὗτος τύπος, ἀναλλοίωτος τῶν ὑπάρξεων πρωτότυπον, ἐστὶ τὸ πρότυπον, καθ' ὃ ἐνεργεῖ, πρότυπον, οὐ τινος πᾶσαι αἱ γραμμαὶ εἰσὶν ἐντετυπωμέναι διὰ χαρακτῆρων ἀνεξαιλίπτων καὶ ἐς ἀεὶ ἐκτύπων, πρότυπον, πάντοτε νέον, ὅπερ ὁ ἀριθμὸς τῶν τύπων ἢ τῶν ἀντιτύπων, ὅσον ἄπειρος καὶ ἀν ἦ, οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἀνακαινίζει.

Τὰ πάντα τοίνυν ἐδημιουργήθησαν καὶ οὐδὲν εἰσέτι ἐξεμηδενίσθη ἢ φύσις ταλαντεύεται μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὀρίων χωρὶς ποτε νὰ προσεγγίσῃ ἀπὸ θάτερον· πειραθῶμεν ἵνα καταλάβωμεν αὐτὴν εἰς τινα σημεῖα τοῦ ἀπείρου τούτου, ὅπερ πληροῖ καὶ διατρέχει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν αἰώνων.

Ὅποια ἀντικείμενα! Ἄπειρος ὕλης ὄγκος, ὅστις ἀνώφελη τινα ἢ φοβερὸν σωρὸν ἤθελε σχηματίσει, ἀν μὴ διηρείτο εἰς μέρη χωριστὰ δι' ἐπίτασεων μυριάκις ἀπειροτέρων· ἀλλὰ μυριάδες σφαιρῶν φωτεινῶν, τεθειμένων εἰς ἀποστάσεις ἀπειροπότου, εἰσὶν αἱ βάσεις, αἱ ὡς θέμεθλον χρησιμεύουσαι τῆς

οικόδημη του κόσμου· εκκτομύμια δὲ σφαιρῶν σκιερῶν, κυκλοφορούντων περὶ τὰς πρώτας, συνιστῶσι τὴν τάξιν καὶ τὴν κινήτην ἀρχιτεκτονικὴν αὐτοῦ· δύο ἀρχικαὶ δυνάμεις κινουσι τοὺς μεγάλους τούτους ὄγκους, περιστρέφουσι, μεταφέρουσι καὶ ἐμψυχούσιν αὐτούς· ἐκάστη δὲ αὐτῶν ἐνεργεῖ κατὰ πᾶσιν στιγμῆν, καὶ ἀμφοτέραι, συνδυάζουσαι τοὺς ἄγωνας αὐτῶν, χαράττουσι τὰς ζώνας τῶν οὐρανίων σφαιρῶν καὶ ἰδοῦσιν ἐν μέσῳ τοῦ κενοῦ τόπου· στερεοῦς καὶ ὁδοῦς ὠρισμένα· ἐκ δὲ τοῦ μέσου τούτου τῆς κινήσεως γεννᾶται ἡ ἰσορροπία τῶν κόσμων καὶ ἡ ἡσυχία τοῦ σύμπαντος.

Ἡ μὲν πρώτη τῶν δυνάμεων τούτων ἐξ ἴσου ἐστὶ διανενημεμένη, ἡ δὲ δευτέρα ἀνίτη μέρω· ἐκαστον μὲν ἄτομον ὕλης ἔχει τὴν αὐτὴν ποσότητα ἐλαστικῆς δυνάμεως, ἐκάστη ὅμως σφαῖρα διάφορον ποσότητα ὠσττικῆς δυνάμεως· τούτου ἕνεκα ὑπάρχουσι ἀστέρες, ἀπλανεῖς καὶ πλανῆται, σφαιρακοί, φαινόμενοι ὅτι ἐπλάσθησαν ὅπως ἐκλύωσι, καὶ ἄλλαι ὅπως ὠθῶσι, σφαιρακοὶ λαβοῦσαι πρόωσιν γενικὴν εἰς τὸ αὐτὸ σημείον, καὶ ἄλλαι μερικὴν, ἀστέρες μεμονωμένοι καὶ ἄλλοι συνωδευμένοι ὑπὸ δρορυφῶν, σώματα φωτεινὰ καὶ ὄγκοι σκοτεινοί, πλανῆται, ὧν τὰ διάφορα μέρη ἀποκαλοῦσι, μόνον διαδοχικῶς, φωτὸς δυνεῖου, κομηῆται, οἵτινες ἀπόλλυνται εἰς τὸ σκοτὸς τοῦ ἀμετροβραχέως χώρου καὶ μετ' αἰῶνας ἐπανέρχονται ὅπως κοσμηθῶσι διὰ νέων ἀκτίνων, ἥλιοι, φαινόμενοι, ἐξαφανιζόμενοι καὶ ἐναλλάξ ἀπτόμενοι καὶ σθεννύμενοι, ἄλλοι, ἀπαξ μὲν δεικνύμενοι, διὰ παντός δ' ἐπειτα ἐξαφανιζόμενοι. Ὁ οὐρανός ἐστιν ἡ χώρα τῶν μεγάλων συμβεθεκῶν, ἀλλὰ μόλις τὸ ἀνθρώπινον ὄμμα δύναται ἐρικεῖσθαι αὐτῶν· ἥλιός τις ἀπολύμενος καὶ προξενῶν τὴν καταστροφὴν κόσμου ἢ κόσμων συστήματος οὐδὲν ἄλλο ἀποτελέσμα ποιεῖ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἢ τὸ τῆς φωσφόρου ἀτμίδος, ἧτις λάμπει καὶ σθέννυται· ὁ ἄνθρωπος, περιωρισμένος εἰς τὸ γήϊνον ἄτομον, ἐφ' οὗ φυτοζωεῖ, τὸ μὲν ἄτομον τοῦτο ὧ· κόσμον θεωρεῖ, τοὺς δὲ κόσμους ὧ· ἄτομα.

Καθότι ἡ γῆ αὕτη, ἐν ἣ κατοικεῖ, μόλις εὐδιάγνωστος μεταξὺ τῶν λοιπῶν σφαιρῶν καὶ ἐξ ὀλοκλήρου ἀόρατος πρὸς τὰς ἀπογεῖους, ἐστὶν ἐκαστὴ μυριάκις μικροτέρω τοῦ φωτίζοντος αὐτὴν ἡλίου, χιλιάκις ἄλλων πλανητῶν, οἵτινες, ὧς αὕτη, ὑπόκεινται εἰς τὴν δυνάμιν τοῦ ἀστέρος τούτου καὶ ἀναγκάζονται εἰς τὴν περὶ αὐτὸν στροφὴν. Ὁ Ζεὺς, ὁ Ἄρης, ἡ Γῆ, ἡ Ἄφροδίτη, ὁ Ἔρμης καὶ ὁ Ἥλιος κατέχουσι τὸ μικρὸν μέρος τῶν οὐρανῶν, ὃ ἀποκαλοῦμεν ἡμέτερον σύμπαν. Πάντες οὗτοι οἱ πλανῆται μετὰ τῶν δρορυφῶν αὐτῶν, πρρασορόμενοι δι' ὀρμητικῆς κινήσεως πρὸς τὸ αὐτὸ σημείον καὶ σχεδὸν κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, συνιστῶσι τροχὸν εὐρυδιάμετρον, οὕτινος ὄλον τὸ βῆρος φέρει ὁ ἄζων, ὅστις, στρεφόμενος καὶ οὗτος μετὰ ταχύτητος, ἐθερμάνθη,

ἰνήθη καὶ διέχυσε τὴν θερμότητα καὶ τὸ φῶς· μέχοι τῶν ἄκρων τῆς περιφερείας. Ἐν ὅσῳ δὲ διχρέσωσιν αἱ κινήσεις αὐταὶ (καὶ ἔσονται αἰώνια, ἐὰν ἡ χεὶρ τοῦ πρώτου κινουόντος μὴ ἀντιστῆ καὶ μὴ μεταχειρισθῆ πρὸς καταστροφὴν αὐτῶν τὸσάυτας δυνάμεις, ὅσων ἐδεήθη καὶ πρὸς δημιουργίαν αὐτῶν), ὁ ἥλιος θέλει φωτίζει καὶ πληροῖ διὰ τῆς αἴγλης αὐτοῦ πάσας τοὺς κόσμους τὰς σφαιράς· καὶ ἐπειδὴ ἐν συστήματι, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἀνθέλκονται ἀμοιβαίως, οὐδὲν δύναται ἐν ἱπολοσθῆ ἢ ἀπομακρυνθῆ ἀνεπιστρεπτεῖ, διότι ἡ ποσότης τῆς ὕλης διατελεῖ οὕτω αἰεὶ ἡ αὕτη, ἡ γόνιμος αὕτη πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς οὐδέποτε θέλει ἐξαντληθῆ οὔτε ἐκλείψει· καθότι οἱ ἄλλοι ἥλιοι, οἵτινες ἐκπέμπουσιν ἐπίσης διηνεκῶς τὰς ἀκτίνας αὐτῶν, παρέχουσιν εἰς τὸν ἡμέτερον ἥλιον τοσοῦτο φῶς, ὅσον ἀπ' αὐτοῦ λαμβάνουσιν.

Οἱ κομηῆται, πολυπληθέστεροι ὄντες τῶν πλανητῶν καὶ ἐξερτώμενοι ὧ· καὶ οὗτοι ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ ἡλίου, πιέζουσιν ὠταύτως ἐπὶ τῆς κοινῆς ταύτης ἐστίας, ἀυξάνουσαι τὸ βῆρος αὐτῆς, καὶ συντελοῦσιν ὀλομελῶς εἰς τὸν ἐμπρησμὸν αὐτῆς· ἀποτελοῦσι μὲν καὶ οὗτοι μέρος τοῦ ἡμετέρου σύμπαντος, ὧς ὑποκείμενοι, ὧ· καὶ οἱ πλανῆται, εἰς τὴν ἕλξιν τοῦ ἡλίου, ἀλλ' οὐδὲν κοινὸν ἔχουσιν οὐδὲ πρὸς ἀλλήλους· οὐδὲ πρὸς τοὺς πλανῆτας ἐν τῇ ὠσττικῇ αὐτῶν κινήσει· ἕκαστος αὐτῶν περιστρέφεται κατὰ διάφορον τάξιν καὶ περιγράφει τροχιάς, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον περρινομένης· εἰς διαφόρους χρονικὰς περιόδους, τὰς μὲν πολυεναυσίους, τὰς δὲ καὶ αἰωνίους· ὁ δὲ ἥλιος, στρεφόμενος περὶ ἑαυτὸν, ἄλλως τε δὲ ἀκίνητος ἐν μέσῳ τοῦ παντός, χρησιμεύει συγχρόνως ὧς λύχνος, ὧ· ἐστία, ὧ· ἄζων εἰς πάντα τὰ μέρη ταῦτα τῆς τοῦ κόσμου μηχανῆς.

Ἐνεκα τοῦ ἰδίου αὐτοῦ μεγέθους, ὁ ἥλιος μένει ἀκίνητος καὶ διέπει τὰς ἄλλας σφαιράς· ἐπειδὴ ἡ δυνάμις ἐδόθη ἀναλόγως πρὸς τὸν ὄγκον, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἀσυγκρίτως μείζων ἐστὶ τῶν κομητῶν, καὶ ἐπειδὴ περιέχει ἀπειράκις πλείονα ὕλην τοῦ ὀγκωδεστέρου πλανῆτου, διὰ τοῦτο οἱ κομηῆται, οὔτε νὰ μετακινήσωσιν αὐτὸν δύνανται, οὔτε νὰ ἀποσεισωσι τὸ κράτος αὐτοῦ, ὅπερ ἐκτείνοντο ἐπ' ἀπειρον συνέχει πάντας, καὶ ἐπανάγει πρὸς αὐτὸν μετὰ τινος χρόνου τοὺς μᾶλλον αὐτοῦ μακρυνθέντας· τινὲς μάλιστα ἐν τῇ ἐπανόδῳ αὐτῶν τοσοῦτῳ πλησιάζουσιν αὐτὸν, ὥστε ἀφ' οὔ ἐπὶ αἰῶνας ὄλου ἐψυχράνασαν, ὑφίστανται ἀκατάληπτόν τινα θερμότητα· ὑπόκεινται δὲ εἰς μεταπτώσεις ἐκτάκτους διὰ τὰς ἐπαλλαγὰς ταύτας τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος καὶ τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους, ὧ· καὶ διὰ τὰς ἀνωμαλίας τῆς κινήσεως αὐτῶν, ἧτις ὅτε μὲν τεραστίως ἐπιταχύνεται, ἔπειτα δὲ μεγάλως βραδύνεται· εἰσὶν, οὕτως εἰπεῖν, κόσμοι ἐν ἀταξίᾳ, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς πλανῆτας, οἵτινες, ἐπειδὴ αἱ τροχιαὶ αὐτῶν εἰσὶ κα-

νονικώτεροι, αἱ κινήσεις ὀμαλώτεροι, ἡ δὲ θερμοκρασία πάντοτε ἡ αὕτη, φαινόνται ὄντες τόποι ἀναπαύσεως, ἐν οἷς, τῶν πάντων ὄντων σταθερῶν, ἡ φύσις δύναται ἵνα, ἀκολουθοῦσα τῷ αὐτῷ σχεδίῳ, ἐνεργῆ ὀμοιομόρφως καὶ διαδοχικῶς ἀναπτύσσεται ἐν ἀπάσῃ αὐτῆς τῇ ἐκτάσει. Μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν τούτων σφαιρῶν ἐκ τῶν πλανητῶν ἀστέρων ἡ μᾶλλον προνομιοῦχος· ἐστὶν ἡ ἐν ἣ κατοικοῦμεν· διότι ἧττον ψυχρὰ καὶ ἀφῆλιος οὕτω τοῦ Κρόνου, τοῦ Διὸς, τοῦ Ἄρεως, ἐστὶν ὠσαύτως ἧττον καυστικὴ τῆς ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἑρμοῦ, οἵτινες φαινόνται ὧ· ἐγγυτάτῳ τοῦ φωτεινοῦ ἀστέρος κείμενοι.

Οὕτως οὖν μεθ' ὀποῖου μεγάλειου ἢ φρίσις διαλάμπει ἐπὶ τῆς γῆς· Φῶς διαχυθὲς, ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἐκτείνόμενον, ἐπιχρῶσά· διαδοχικῶς τὰ ἡμισφαίρια τῆς σφαιράς ταύτης· στοιχεῖον διαφάνες καὶ ἐλαφρὸν περιστοιχίζει αὐτὴν· θερμότης γλυκεῖα καὶ γόνιμος ζωογινεῖ καὶ ἀνοίγει πάντα τῆς ζωῆς τὰ σπέρματα· ὕδατα πηγάζει καὶ σωτήρια χρησιμεύουσι εἰς συντήρησιν καὶ αὐξήσιν αὐτῶν· γεώλοπα, διανενημεμένα εἰς τὸ μέσον τῶν γαιῶν, ἀναχαιτίζουσι τοὺς ἀτμοὺς τοῦ ἀέρος, καθιστῶσι τὰς πηγὰς ταύτας ἀνεξαντλήτους καὶ ἀείποτε νέας· κοιλότητες ἀπέραντοι, χρησιμεύουσαι ὅπως δέχωνται ταύτας, διανεμόνται τὰς ἡπείρους· ἡ δὲ ἐκτασις τῆς θαλάσσης, μεγάλη ὄσῳ καὶ ἡ τῆς γῆς, οὐδόλως ἐστὶ στοιχεῖον ψυχρὸν καὶ στέριφον, ἀλλὰ κράτος νέον, τοσοῦτῳ πλούσιον καὶ συναρισμένον, ὄσῳ καὶ τὸ πρῶτον.

Ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ ἔθετο τὰ ὄρια αὐτῶν, ὃ οὐ παρελεύσονται· ἐὰν ἡ θαλάσση σφετερίζηται τὰς ἀκτὰς τῆς Δύσεως, ἀφήσιν ἀφ' ἑτέρου ἀσκεπεῖς τὰς τῆς Ἀνατολῆς· ὁ ἀπέραντος οὗτος τοῦ ὕδατος ὄγκος, ἀδρανῆς ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀκολουθεῖ τὰς ἐντυπώσεις τῶν οὐρανίων κινήσεων· κυμαίνεται διὰ κανονικῶν ταλαντώσεων πλημμυρίδος, ἀνυψοῦται καὶ καταβιβάνει μετὰ τοῦ ἀστέρος τῆς νυκτὸς, ἀνυψοῦται ἔτι πλέον ὅταν συμβαδίζῃ μετὰ τοῦ ἀστέρος τῆς ἡμέρας καὶ ὅταν ἀμφοτέρω, συνενῶντες τὰς δυνάμεις αὐτῶν κατὰ τὰς ἰσημερίας, προξενῶσι τὰς μεγάλας παλιβροίας· οὐδαμῶσε κάλλιον δείκνυται ἢ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ ἀνταπόκρισις ἡμῶν.

Ἐκ τῶν διηνεκῶν καὶ γενικῶν τούτων κινήσεων προκύπτουσι κινήσεις μεταβληταὶ καὶ εἰδικαί, μεταστάσεις γῆς, ὑποστάθματι σχηματίζουσαι ἐν τῷ βῆθει τῶν ὑδάτων γήλοπα ὀμοια ἐκείνοις, ὃ τινὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας βλέπομεν τῆς γῆς, βρύματα, ἄτινα, ἀκολουθοῦντα τὴν διεύθυνσιν τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων ἐκείνων, διδοῦσιν αὐτοῖς σχῆμα, οὔτινος αἱ γωνίαι συναρμόζονται, καὶ βέοντα ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων, ὧ· τὰ ὕδατα βέουσιν ἐπὶ τῆς γῆς, εἰσὶ τῷ ὄντι οἱ ποταμοὶ τῆς θαλάσσης. Ὁ ἀῆρ, ἔτι ἐλαφρότερος καὶ βρυστότερος τοῦ ὕδατος, ὑπόκειται καὶ εἰς μείζονα ἀριθμὸν δυνάμεως·

ἡ ἀφροστώσα ἐνεργεῖα τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης· ἡ ἄμεσος ἐνεργεῖα τῆς θαλάσσης, ἡ τῆς ἀραιούσης αὐτὸν θερμότητος, ἡ τοῦ πυκνοῦντος αὐτὸν ψύχους, προξενοῦσιν εἰς αὐτὸν συνεχεῖς κινήσεις· οἱ ἄνεμοὶ εἰσὶ τὰ βρύματα αὐτοῦ, ἄτινα ὠθοῦσι, συναγείρουσι τὰ νέφη, περάγουσι τὰ μετέωρα καὶ μεταφέρουσιν ὑπερθεν τῆς ἀύμηρᾶς· ἐπιφανεῖς τῶν ἐπιγεῖων ἡπείρων τοὺς ὑγροὺς ἀτμοὺς τῶν θαλασσίων ἀκτῶν· ἐπιφέρουσι τὰς θυέλλας, διαχέουσιν καὶ διαμοιράζουσι τὰς ἀφθόους βροχὰς καὶ τὰς ἐνεργητικὰς δρόσους· ταράττουσι τὰς κινήσεις τῆς θαλάσσης, σείουσι τὴν κινήτην ἐπιφανεῖαν τῶν ὑδάτων, ἐπέχουσιν ἢ ταχύνουσι τὰ βρύματα, παλινδρομίζουσιν αὐτὰ, κυμαίνουσι τὴν θαλάσσην, διεγείρουσι τὰς τρικυμίας· ἡ ἐξηγητικὴ θάλασσα ὑψοῦται πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐρχεται μικρομένη ἵνα συντριβῆ ἐπὶ τῶν ἀκλονήτων προχωμάτων, ἄτινα μεθ' ὄλων αὐτῆς τῶν δυνάμεων οὐδέποτε οὐδὲ καταστρέψει οὐδὲ περλεῦσται.

Ἡ γῆ, ἀνυψωμένη ὑπὲρ τὴν ἐπιφανεῖαν τῆς θαλάσσης, ἐστὶν ἐξησφαλισμένη κατὰ τῶν ἐπιθέσεων ταύτης· ἡ ποικιλανθῆς ἐπιφάνεια αὐτῆς, κεκοσμημένη διὰ χλόης ἀεναῆς ζωογονομένης, κατοικοῦμένη ὑπὸ μυρίων ὄσων εἰδῶν διαφόρων ζῶων, ἐστὶ τόπος ἀναπαύσεως, διαμονῆς εὐφροσύνης, ἐν ἣ ὁ ἄνθρωπος, τεθειμένος ὅπως βοηθῆ τῇ φύσει, προεδρεύει ὄλων τῶν ὄντων, ὧ· μόνος αὐτὸς μεταξὺ ὄλων, ἱκανὸς ὦν εἰδέναι καὶ ἄξιος θαυμάσαι. Ὁ μὲν Θεὸς κατέστησεν αὐτὸν θεατὴν τοῦ σύμπαντος καὶ μάρτυρα τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὁ δὲ θεὸς σπινθηρ, ὑφ' οὗ ζωογονεῖται, καθίστησιν αὐτὸν μέτοχον τῶν θεῶν μυστηρίων· διὰ τοῦ φωτὸς τούτου νοῶν καὶ κρίνων, βλέπει καὶ ἀναγιγνώσκει ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κόσμου ὧ· ἐν τινὶ ἐκτυπώματι τοῦ θεοῦ.

Ἡ φύσις ἐστὶν ὁ ἐξωτερικὸς θρόνος τοῦ θεοῦ μεγάλειου· ὁ ἄνθρωπος, ὁ θεωρῶν καὶ σπουδάζων αὐτὴν, ὑψοῦται κατὰ βαθμοὺς εἰς τὸν ἐσωτερικὸν θρόνον τῆς παντοδυναμίας· πλυσθεῖς ἵνα λατρεύῃ τὸν δημιουργόν, διατάσσει εἰς ὄλα τὰ δημιουργήματα· ὑποτελεῖ μὲν τοῦ οὐρανοῦ, βασιλεὺς δὲ τῆς γῆς, ἐξευγενίζει, πληθύνει καὶ πλουτίζει αὐτὴν· ἰδρύει μεταξὺ τῶν ζῴων ὄντων τὴν τάξιν, τὴν ὑπαλληλίαν, τὴν ἀρμονίαν· καθωραίζει καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν, καλλιεργῶν, τείνων καὶ λαμπρύνων αὐτὴν, ριζολογῶν τὸν σκόλυμον καὶ τὴν βῆτον καὶ πολλαπλασιάζων τὸν βότρυ καὶ τὸ βόδιον.

Ἴδε τὰς ἐρήμους ἐκείνας ἀκτὰς, τὰς λυπρὰς ἐκείνας χώρας, ἐν αἷς ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε κατήκησε, κεκαλυμμένας ἢ μᾶλλον γεμούσας ἐκ πυκνῶν καὶ μύρων δασῶν καθ' ὄλα τὰ ὑψηλὰ μέρη· δένδρα, τὰ μὲν ἄνευ φλοιοῦ καὶ κορυφῆς, κυρτὰ, κεκλασμένα καὶ ἐκ τοῦ χρόνου καταπίπτοντα· τὰ δὲ, ἔτι πλείονα τὸν ἀριθμὸν, κατακείμενα περὰ τοὺς πόδας τῶν πρώτων, καὶ σπόμενα ὑπὸ σω-

ρούς ἤδη σεσηπότες, πνίγουσι καὶ θάπτουσι τοὺς ἐτοιμοκνηθεὶς σπόρους. Ἡ εἰς πάντα τὰ λοιπὰ μέρη ἀγλαοθαλῆς φύσις φαίνεται ἐνταῦθα ἐσχατογνήρωσι· ἡ γῆ, κεκυφῖα ὑπὸ τὸ ἄχθος, ἐπιστεφομένη ὑπὸ τῶν λειψάνων τῶν προϊόντων αὐτῆς, παρίστησιν ἀντὶ πόας εὐκνηθῶς ἔκτασιν ἐμπεφραγμένην, διαπερωμένην ὑπὸ παλαιφάτων δένδρων, πλήρων περαιοσίων φυτῶν, λειχήνων, ἀγαρικῶν, ἀκαθάρτων καρπῶν τῆς διαφθορᾶς· εἰς τὰ χθαμαλὰ μέτρα, ὕδατα στάσιμα καὶ λιμναῖα δι' ἔλλειψιν ὄχετων καὶ διευθύνσεως, γῆπεδα βορβορώδη, ἄτινα, μήτε στερεὰ ὄντα, μήτε βρευστά, εἰσὶν ἀπρόσιτα καὶ μένουσιν ἀνωφελῆ εἰς τὴν τοῦ οἰκήτορας τῆς γῆς καὶ εἰς τοὺς τῶν ὑδάτων, ἐλώδεις τόποι, οἷτινες, κεκαλυμμένοι ὑπὸ φυτῶν ἐνύδρων καὶ δυσωδῶν, τρέφουσι μόνον ζώφια ἰοβόλα καὶ χρησιμεύουσιν ὡς κρησφύγετα τῶν ἀκαθάρτων ζώων. Μεταξὺ τῶν δυσωδῶν τούτων ἐλῶν, ἄτινα κατέχουσι τοὺς χθαμαλοὺς τόπους, καὶ τῶν παλαιῶν δασῶν, τῶν καλυπτόντων τὰς ὑψηλὰς γαίαις, ἐκτείνονται εἶδη τινὰ χέρσων, σχοινιαῖ, μηδὲν κοινὸν ἔχουσαι πρὸς τοὺς ἡμετέρους λειμῶνας· αἱ πονηραὶ βοτάναι καταβάλλουσι καὶ πνίγουσι τὰς ἀγαθὰς τὸν χοῦν τῆς γῆς δὲν ἀποτελεῖ ἡ λεπτὴ πόα, οὔτε ἀναγγέλλει τὴν λαμπρὰν αὐτῆς γονιμότητα ἢ ἀνθοποιικιλτος λειμῶν, ἀλλὰ φυτὰ ἀκαλλιέργητα, χόρτα ξηρὰ, ἀκαθώδη, καὶ περιελισσόμενα τὰ μὲν τοῖς δὲ, ἄτινα φαίνονται μᾶλλον συνεχόμενα μετ' ἀλλήλων ἢ μετὰ τῆς γῆς, καὶ ἀποξηραινόμενα καὶ συναπωθούμενα ἀμοιβᾶδὸν, σχηματίζουσιν ἄμορφον καὶ πυκνὴν στοιθῆν. Οὐδεμία ὁδὸς, οὐδεμία συγκοινωνία, οὐδὲν ἔχνος διανοίας ἐν τοῖς ἀγρίοις τούτοις τόποις· ὁ ἄνθρωπος, ἠναγκασμένος ν' ἀκολουθῆ τὰς ὁδοὺς τῶν ἀγρίων θηρίων, ἐὰν θέλῃ νὰ διαδράμῃ αὐτοὺς, καὶ ν' ἀγροπνῆ ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ γέννηται ἐρμῆσιον αὐτῶν, ἀναφρίττων ἐκ τῶν βρυχηθῶν αὐτῶν, πτοούμενος ἐκ τῆς βαθείας σιγῆς τῶν ἐρήμων ἐκεῖνων, παλινδρομεῖ καὶ λέγει: Ἡ ἀγρία φύσις ἔστιν εἰδεχθῆς καὶ θνήκουσα· ἐγὼ, μόνος ἐγὼ, δύναμαι ἵνα καταστήσω αὐτὴν καλλιπρεπῆ καὶ ζώσαν· ἀποξηρᾶνωμεν λοιπὸν τὰ ἔλη ταῦτα, ζωογονήσωμεν τὰ στάσιμα ταῦτα ὕδατα, καθιστάντες αὐτὰ βέοντα· σχηματίζωμεν δι' αὐτῶν ποταμοὺς, διώρυχας· μεταχειρισθῶμεν τὸ δραστήριον καὶ φοβερὸν τοῦτο στοιχεῖον, ὅπερ ἐκρυψαν ἀφ' ἡμῶν καὶ ὅπερ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς μόνον ὀφείλομεν· θάμμεν τὸ πῦρ εἰς τὴν περιττὴν ταύτην στοιθῆν, εἰς τὰ παλαιγενῆ ταῦτα δάση, ἐξ ἡμισείας ἤδη κατεφθαρμένα· καταστρέψωμεν τέλος διὰ τοῦ πυρὸς ὅτι, ὁ σίδηρος δὲν ἠδυνήθη ἵνα καταστρέψῃ. Μετ' οὐ πολλὴ ἀντὶ τῶν σχοινῶν, τῆς νυμφαίας, δι' ἧς ὁ φρονος συνέθετε τὸν ἰὸν αὐτοῦ, θέλωμεν ἰδεῖ παρρησιαζόμενον τὸ βατράχιον, τὸ τριφύλλιον, τὰ ἡδέα καὶ σωτήρια χόρτα· ἀγέλαι σκιρτώντων ζώων θέλωσι καταπατεῖ τὴν γῆν ταύτην, τὴν ἄλλοτε ἄβητον, καὶ εὐρήσουσιν ἐν αὐτῇ τροφὴν ἀφθονοῦ, νομὴν πάντοτε

ἀναγεννωμένην, καὶ πληθυνόμενα πληθυνοῦνται· μεταχειρισθῶμεν τοὺς νέους τούτους βοητοὺς· ἵνα περαιοσώμεν τὸ ἔργον ἡμῶν· ὁ βοῦς, ὑπεῖκων εἰς τὸν ζυγόν, μεταχειρισθῆτω τὰς δυνάμεις καὶ τὸ ἄχθος τοῦ ὄγκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἀροτριᾶν τὴν γῆν· ἀνηθησάτω ἡ γῆ διὰ τῆς καλλιέργειας· φύσις νέα ἐξελεύσεται τῶν χειρῶν ἡμῶν.

Ὅπόσον ὠραία ἡ καλλιερημένη αὕτη φύσις! ὁπόσον διὰ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελείας ἔστι λαμπρὰ καὶ πομπωδῶς ὠραῖσμένη! Αὐτὸς εὖτος ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ τὸν πρῶτιστον καλλωπισμὸν, ἔστι τὸ προῖν αὐτῆς τὸ εὐγενέστερον, πληθυνόμενος, πληθύνει τὸ σπέρμα αὐτῆς τὸ πολυτιμότερον· καὶ αὐτὴ δὲ ὡσαύτως φαίνεται πληθυνόμενη μετ' αὐτοῦ· οὗτος ἀνάγει εἰς τὸ φῶς διὰ τῆς τέχνης αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἐκεῖνη ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς ἐκρυπτεν· ὅποιοι θησαυροὶ ἀγνοοῦμενοι! ὁποῖος πλοῦτος νέος! Τὰ ἄνθη, οἱ καρποὶ, οἱ σπόροι, τελειοποιούμενοι, πληθυνόμενοι ἐπ' ἀπειρον, τὰ ὠφέλιμα εἶδη τῶν ζώων, μετακομιζόμενα, πολλαπλασιαζόμενα, ἀυξανόμενα ἀπειραρίθμω, εἶδη ἐλαττούμενα, συστελλόμενα, ἐκδιωκόμενα, ὁ χρυσὸς, καὶ ὁ τοῦ χρυσοῦ ἀναγκαϊότερος σίδηρος, ἐξαγόμενοι ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς, οἱ χεῖμαρφοὶ συνεχόμενοι, οἱ ποταμοὶ διευθυνόμενοι, περιστελλόμενοι, αὐτὴ ἡ θάλασσα ὑποτεταγμένη, ἐξηρευνημένη, διαπερωμένη ἐκ τοῦ ἐνὸς ἡμισφαιρίου εἰς τὸ ἕτερον, ἡ γῆ πανταχόσε προσιτῆ, πανταχόσε οὕτα ἔμπνου· τε καὶ γόνιμος, εἰς τὰς κοιλάδας λειμῶνες γελόεντες, εἰς τὰ πεδία πλούσια· βοσκαὶ ἢ θέρη ἔτι πλουσιώτερα, λόφοι, καλυπτόμενοι ὑπὸ ἀμπέλων καὶ καρπῶν, αἱ κορυφαὶ αὐτῶν ἐστεμμέναι δι' ὠφελίμων δένδρων καὶ νεαρῶν δασῶν, αἱ ἐρημοὶ καταστᾶσι πόλεις συνφιμισμένα ὑπὸ πολυπληθοῦς λαοῦ, ὅστις, περιφερόμενος πάντοτε, διαχέεται ἐκ τῶν κέντρων τούτων μέχρι τῶν ἄκρων, ὁδοὶ ἀνοικταὶ καὶ θαμιζόμεναι, συγκοινωνίαι καθιδρυθεῖσαι πανταχοῦ ὡς μάρτυρες τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐνώσεως τῆς κοινωρίας, μυρία ἄλλα μνημεῖα δυνάμεως καὶ δόξης καταδεικνύουσιν ἱκανῶς ὅτι ὁ ἄνθρωπος, κυριάρχης τῆς γῆς, μετέβαλε καὶ ἀνεπέσειν ἅπασαν αὐτῆ· τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ὅτι ἐκκαλαί διανέμεται τὸ κράτος μετὰ τῆς φύσεως.

Ἐν τοσοῦτῳ, μόνον ἐπὶ δικαιομάτι κατακτήσεως βασιλεύει, καρποῦται μᾶλλον ἢ κέκτηται, καὶ διὰ διηνεκῶν μόνον φροντίδων δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν κατάκτησιν αὐτοῦ· ἐὰν παύσωσιν αὐταί, τότε τὰ πάντα ἐκλύονται, ἀλλοιοῦνται, μεταβάλλονται, ἐπανέρχονται τέλος ὃ ὁ τὸ κράτος τῆς φύσεως, ἧτις ἀναλαμβάνει τὰ ἑαυτῆς δικαιώματα, ἐξαλείφει τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, καλύπτει διὰ κόνεως καὶ βρύων τὰ μεγαλοπρεπέστατα αὐτοῦ μνημεῖα, καταστρέφει ταῦτα προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἐγκαταλείπει αὐτῷ μόνῳ τὴν ἄλιψιν, διότι ἀπόλεσεν ἐξ ἰδίης ἀσυνεσίας ὅ,τι οἱ πρόγονοι αὐτοῦ κατέκτησαν διὰ τῶν μόχθων αὐ-

τῶν. Οἱ χρόνοι οὗτοι, καθ' οὓς ὁ ἄνθρωπος ἀπόλλυσι τὴν κατάκτησιν αὐτοῦ, οἱ αἰῶνες ἐκεῖνοι τῆς βαρβαρότητος, καθ' οὓς τὰ πάντα ἀπόλλυνται, προπαρασκευάζονται πάντοτε ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐπέρχονται φέροντες τὴν σπᾶνιν καὶ τὴν ἐρήμωσιν. Ὁ ἄνθρωπος, οὗ ἡ μὲν δύναμις κείται ἐν τῷ πλήθει, ἢ δ' ἰσχύς ἐν τῇ ἐνώσει, ἢ δ' εὐδαιμονία ἐν τῇ εἰρήνῃ, ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν μανίαν ὅπως δπλίζηται διὰ τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ καὶ πολεμῆ ὑπὲρ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ· παροξυνόμενος ὑπὸ τῆς ἀπλήστου πλεονεξίας, τετυφλωμένος ὑπὸ τῆς ἀπληστοτέρας φιλοδοξίας, ἀπαρνεῖται τὰ φιλόθηρωπα αἰσθήματα, στρέφει ἀπάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις καθ' ἑαυτοῦ, θηρεύει τὴν ἀλληλοσφαγίαν, καὶ τῷ ὄντι σφάζεται· μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ αἵματος καὶ τῆς σφαγῆς, ὅταν ὁ καρπὸς τῆς δόξης διασεκεδασθῇ, βλέπει δι' ὄμματος σκυθρωποῦ τὴν γῆν ἠρημωμένην, τὰς τέχνας ἐν τῇ σκοτίᾳ εὐρισκομένης, τὰ ἔθνη διεσκορπισμένα, τοὺς λαοὺς ἐξοπνημένους, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐτυχίαν ἠρημισμένην καὶ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐκμηδενισθεῖσαν.

Ἰψίστε Θεε! οὗτινος μόνῃ ἡ παρουσία ὑποστηρίζει τὴν φύσιν καὶ διατηρεῖ τὴν ἀρμονίαν τῶν νόμων τοῦ σύμπαντος. Σὺ, ὅστις ἐκ τοῦ ἀμετακινήτου θρόνου τῆς Μεγαλειότητός σου βλέπεις περιστρεφόμενος ὑπὸ τοῦ πόδας σου πάσας τὰς οὐρανόου σφαιράς ἄνευ συγκρούσεως ἢ συγχύσεως· ὅστις ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἀναπαύσεως ἀναπαράγεις διηνεκῶς τὰς ἀμέτρους αὐτῶν κινήσεις, καὶ μόνος διέπεις ἐν βαθείᾳ εἰρήνῃ τὸν ἄπειρον τούτον ἀριθμὸν τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν κόσμων ἀπόδος, ἀπόδος τέλος τὴν γαλήνην εἰς τὴν κλυδωνιζομένην γῆν! Σιγησάτω ἡ φύσις! Εἰς τὴν φωνὴν σου ἡ διχόνοια καὶ ὁ πόλεμος παυσάσθωσαν, ἀναπέμποντες τοὺς ὑπερφηάνους ἀλλαλαγμοὺς αὐτῶν!

α Θεε τῆς ἀγαθότητος, δημιουργε πάντων τῶν ὄντων! τὰ πατρικά σου βλέμματα περιλαμβάνουσι μὲν πάντα τὰ ἀντικείμενα τῆς δημιουργίας, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἔστι τὸ ὄν τῆς ἐκλογῆς σου· ἐφώτισας γὰρ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ μιᾶς ἀκτίνος τοῦ ἀθανάτου σου φωτός· ἀλλ' ἐπιμέτησον τὰς εὐεργεσίας σου διαπερῶν τὴν καρδίαν αὐτοῦ δι' ἐνὸς βέλους τῆς σῆς ἀγάπης· τὸ θεῖον τοῦτο αἶσημα, διαχεόμενον πανταχοῦ, θέλει συνενώσῃ τὰ ἐναντῖα ἔθνη· ὁ ἄνθρωπος οὐκέτι φοβηθήσεται τὴν ὄψιν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἀνθρωποκτόνος σίδηρος οὐκέτι ὀπλίσσει τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τὸ καταβιβρώσκον πῦρ τοῦ πολέμου οὐκέτι ἀποξηρανεῖ τὴν πηγὴν τῶν γενεῶν· τὸ δὲ ἀνθρώπινον εἶδος, τὸ ἤδη ἐξασθενοῦν, ἀκρωτηριαζόμενον, θερικζόμενον ἐν τῇ ἀνθρώπῃ ἀμέτρως, καὶ ἡ φύσις, ἡ κύπτουσα ὑπὸ τὸ ἄχθος τῶν θεομηνιῶν, ἢ στερίφη, ἢ ἐγκαταλελειμμένη, θέλει ἀναλάβει μετ' οὐ πολλὴ μετὰ νέας ζωῆς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς γονιμότητα. Ἡμεῖς δὲ, εὐεργετὰ Θεε, θέλωμεν βοηθεῖ αὐτῇ, καλλιερῆ

καὶ παρατηρεῖ αὐτὴν ἀδιαλείπτως, ἵνα προσφέρωμέν σοι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νέον φόρον εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ.

Γ. Α. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΔΑΝΤΗΣ ΑΛΛΙΓΙΕΡΗΣ.

Ἐκαστος λαὸς ἔχει τὸν μέγαν αὐτοῦ ποιητὴν· ἡ μὲν Ἑλλάς ἔχει τὸν Ὀμηρον, ἡ δὲ Ρώμη τὸν Βιργίλιον, ἡ δὲ Ἀγγλία τὸν Σεξπῆρον, ἡ δὲ Γαλλία τὸν Κορνῆλιον, καὶ ἡ Ἰταλία τέλος τὸν Δάντην. Οἱχθῆποτε καὶ ἀν' ἡ ἡ ἀνισότης, ἦν οἱ σύγχρονοι ὑποτιθέασιν μετὰ τῶν βασιλείων καὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἡ ἐπερχομένη γενεὰ τίθησιν ἕκαστον ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ· δι' αὐτὴν ὁ Ὀμηρος εἶναι μείζων τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ φῶς τοῦ Κορνῆλιου ἀμαυροῖ τὸ τοῦ Λοδοβίκου, ὁ δὲ Δάντης τοσοῦτον ὑπερέχει τῶν συγχρόνων αὐτῷ ἡγεμόνων, ὥστε οἱ πλείστοι αὐτῶν δὲν εἶναι γνωστοὶ εἰς ἡμᾶς, ἢ διὰ τῶν ἐπῶν, ὅσα ὁ Δάντης ἀφιέρωσεν αὐτοῖς. Οἱ ἡγεμόνες ἐκεῖνοι, ὅσους ὁ Δάντης ἔθηνεν ἐν τῷ Ἄδῃ αὐτοῦ, θέλουσι διαμνεῖν ἐν τούτῳ καὶ θέλουσιν ὑφίστασθαι αἰώνως τὴν ποιήν, ἦν ἡ μεγαλόνοια τοῦ ποιητοῦ ἐπέβαλεν αὐτοῖς.

Καζιαγουίδας, ὁ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἐλεσεί, εὐγενῶν τῆς Φλωρεντίας, ἐνουμφεύθη μίαν Ἀλλιγιέρη ἐκ τῆς Φερρᾶρας, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν δευτέρῳ του υἱὸν τὸ πατρωνυμικὸν τῆς συζύγου του ὄνομα. Ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου υἱοῦ ἐγεννήθη μετὰ τρεῖς γενεάς ὁ Δουράντης Ἀλλιγιέρης, οὗ τὸ προωνύμιον συνετμήθη, κατ' ἔθος συνεχῆς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ μετεποιεῖται ἀπὸ Δουράντου εἰς Δάντην. Κατέστησε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο τοσοῦτο περιβόητον, ὥστε δμώνυμός του τις σύγχρονος, Δάντης δὲ Μαγιάνο, θεωρούμενος ὡς μέγας ποιητῆς, ἐλησμονήθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, ὡς ἀστήρ ἀμαυρωθεὶς ὑπὸ τῆς αἴγλης τοῦ ἡλίου.

Ὁ Δάντης ἐγεννήθη ἐν Φλωρεντίᾳ κατὰ μίαν τοῦ 1265. Οἱ ἀστρολόγοι προείπον ὅτι θὰ γίνῃ μέγας ἀνήρ. Βρουνέττος ὁ Λατίνης, ποιητῆς καὶ αὐτὸς, παρ' ᾧ βραδύτερον ἐμαθήτευσεν ὁ νέος Ἀλλιγιέρης, ὑπεσχέθη αὐτῷ ἤδη ἀπὸ τῆς κοιτίδος του μέλλον πλήρες δόξης. Ἡ ἀστρολογία ἦν εἰς μεγίστην ὑπόληψιν κατὰ τὸν 13. αἰῶνα καὶ μάλιστα ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ αἱ μάταιαι αὐτὰ προβρῆσεις λαμβάνουσιν ἐπιστημότητα ὡς ἐκ τῆς τυφλῆς πίστεως, ἦν ἐνέπνευ· ὁ Δάντης, στερηθεὶς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μικρὸν μετὰ τὴν γέννησίν του, ἀνετράφη διὰ τὸ μέγα μέλλον, ὃ τῷ προεμάντευεν ὁ Βρουνέττος Λατίνης. Γνωστός ἔστιν ὁ ἔρωσ τοῦ Δάντου διὰ τὴν Βεατρίκην Πορτινάρη, ἧς ἀ-

πεθανάτισε τὸ ὄνομα· εἶναι τὸ μόνον συμβάν τῆς νεότητός του, ἀλλὰ συμβάν ἀπασχολοῦν πάσας τὰς στιγμὰς αὐτῆς, καὶ στέφον αὐτὴν διὰ χάριτος ποιητικῆς, ξένης εἰς τὴν ἐπιλοιοπον αὐτοῦ ζωῆν. Ἐνεκαίτης ἦν μόλις ὅτε ἐγνώρισε τὴν Βεατρίκην, καὶ ἐψέλλισε δι' αὐτὴν τὰ πρῶτά του ἔπη· ἀλλ' ἐκείνη ἀπέθανε κατὰ τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας τῆς, ὅτε ὁ ἔραστής τῆς μόλις εἰσῆρχετο εἰς τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν. Ὁ ποιητὴς ἐνυμφεῖθη μετὰ τινα χρόνον, εἰκοσιεξαετῆς ἤδη ὢν, τὴν Γέμμαν Δονάτην, ἀλλ' ὁ γάμος ὑπῆρξε δυστυχῆς καὶ ὁ Δάντης διέμεινε καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν πιστὸς εἰς τὴν ἀνάμνησιν καὶ τὸν ἔρωτα τῆς Βεατρίκης.

Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος ἦσαν κατάλληλοι πρὸς μόρφωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ πάπας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ διημιλλῶντο περὶ τῆς ἐξουσίας ἐν Ἰταλίᾳ· καὶ οἱ μὲν Γιβελίνοι ἦσαν ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ δὲ πάπας ἦν ἀρχηγὸς τῶν Γουέλφων. Οἱ δύο ἡγεμόνες ἐπόθουν ἐπίσης τὴν παντοδυναμίαν, ἀλλ' ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἦν ὁ φυσικὸς ἀρχηγὸς τοῦ τιμαριωτισμοῦ καὶ τῆς ἀριστοκρατίας, ὁ δὲ πάπας, ἡγεμὼν ἐκλεκτικῶν, Ἰταλῶν, μὴ ἔχων ὡς ὁ ἀντίζηλός του κληρονομικὰ τεμένη καὶ στρατοὺς ὑποτελών, ἐζήτηε ἔρεισμα εἰς τὴν ἠθικὴν ἐπιρροήν, ὡπλιζέε κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τὰ μικρὰ τῆς Χερσονήσου κράτη, ἐπεκαλεῖτο τὰ δημόσια συμφέροντα, ὑπεκρίνετο τοὺς ἀστούς εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν, καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν κυριαρχίαν. Οὕτως ἐν τῷ μακρῷ ἐκείνῳ ἐμφυλίῳ πολέμῳ, τῷ σκοτεινότερῳ καὶ μᾶλλον περιπεπλεγμένῳ ὄλων τῶν πολέμων, καθ' ὃν πάντες μετέβησαν πολυλάκις ἀρχὰς καὶ σημαίαν, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἀληθῆ ἔνοιαν ἐλησμόνησαν συνεχῶς καὶ αὐτοὶ οἱ ἐμπόλεμοι, δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἡ παρωσύνῃ ἡγεῖτο σχεδὸν διηνεκῶς τοῦ κόμματος τῶν Γουέλφων, καὶ ὅτι τὸ κόμμα τῶν Γουέλφων ἔσχεν ὡς λόγον ὑπάρξεως καὶ πρὸ πάντων διαρκείας τὴν ἐπανάστασιν τοῦ δημοτικοῦ κόμματος κατὰ τοῦ τιμαριωτισμοῦ. Ἡ Φλωρεντία ὑπῆρξεν ἴσως, ἐξ ὄλων τῶν Ἰταλικῶν πόλεων, ἐκείνη, ἣτις μετέσχεν εὐτολμότερον τῆς στάσεως ταύτης, ἐνόησεν ἀκριβέστερον τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς, καὶ ἐξεπλήρωσεν ἐν τοῖς ἰδίῳις κόλποις τὴν διαρκεστέρην ἐπανάστασιν· δι' ὃ καὶ ὑπῆρξεν ἡ ἐχθρὰ τῶν αὐτοκρατόρων, χωρὶς νὰ τύχῃ τῆς εὐνοίας τοῦ πάπα, ὅστις ἔκρινεν αὐτὴν, καὶ δικαίως, πολλῶν πλέον Γουέλφικῆν ἢ αὐτὴν. Τὰ αὐστηρὰ αὐτῆς ἦθη, ἐξημερωθέντα ὀλίγον ἔπειτα, καθίστων τότε αὐτὴν ἐπιδικτικωτάτην τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. α Αἱ ἀλυσσίδες, τὰ στέμματα, οἱ κόθορνοι, οἱ πλούσιοι ἐκ χρυσοῦ κεστοὶ δὲν προσείλκουν τότε τὰ βλέμματα μᾶλλον αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Οὐγάτηρ τις γεννωμένη δὲν ἐτρόμαζεν εἰσέτι τοὺς γονεῖς αὐτῆς, διότι ἡ γαμικὴ ὥρα δὲν ἠδύνατο νὰ ἠχησῇ πρὸ τῆς ὥρας, οὔτε ἡ προῖξ ν' αὐξήθῃ ἄνευ οὐδενὸς μέτρου. Οἱ μέγιστοι πολῖται ἔφρουν ὡς ζώοντι ταινίαν βυρσίνην μετὰ κομβίων ὀστεινῶν. Αἱ

γυναῖκες αὐτῶν, κρατοῦσαι πᾶσαν τὴν ἡμέραν τὴν ἡλακάντην καὶ τὴν ἄτρακτον, ἀπεμακρύνοντο τοῦ κατόπτρου, χωρὶς νὰ φέρῃ ἢ παρειὰ αὐτῶν τὸ ἐλάχιστον ἔγχος ψευδῶν χρωμάτων. Ἡ μὲν ἡγρῦναι ἐπὶ τῆς κοιτίδος τοῦ βρέφους, καταπραΰνουσα τὰ δάκρυά του διὰ τῆς ἀφελούς ἐκείνης διαλέκτου, ἣτις ἐστὶ τὸ θέλγητρον τῶν πατέρων καὶ τῶν μητέρων· ἡ δὲ, ἐν ᾧ ἐνήθη, ὡμίλει εἰς τὴν νέαν αὐτῆς οἰκογένειαν περὶ τῶν Τρώων καὶ τῆς Ῥώμης. » (Ὁ Παράδεισος τοῦ Δάντου, Ἄσμα I.E.) Ὑπῆρχον ἐν τούτοις εἰς τὴν δημοκρατικὴν ἐκείνην πόλιν καὶ Γιβελίνοι· ἀλλ' ὁ Δάντης, εἰ καὶ εὐγενῆς, ἦν διηνεκῶς τοῦ Γουέλφικου κόμματος. Ἡμύνετο τοῦτο γενναίως κατὰ τὰ 1289 ὡς ἀξιοματικῶς τοῦ ἱππικοῦ, εἰς τὴν μάχην τοῦ Καμπάλδινου, ἣτις ὑπῆρξε τόσον ὀλεθρία εἰς τοὺς Γιβελίνους. Ὑπῆρξε πρὸς τούτους· τὸ ἐπιὸν ἔτος εἰς ἄλλην τινα ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Πισατῶν καὶ εὐρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου τῆς Καπρώνης· ὅτε δὲ ἡ πόλις ἐν ὑπερβολῇ δημοκρατικῆς ἀντιδράσεως κατεδίκασε τοῦς εὐγενεῖς εἰς εἶδός τι ἐξοστρακισμοῦ, καὶ δὲν τοὺς συνεχώρησε ν' ἀναμιγνύονται εἰς τὰ πολιτικά, ἢ ἐπὶ τῇ συνθήκῃ νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς ἀγενεῖς εἰς ἐν τῶν σωματείων τῶν τεχνιτῶν, ὁ Δάντης οὐδόλως ἐδίστασεν, ἀλλ' ἐνεγράφη εἰς τὸ ἔκτον σωματεῖον, τὸ τῶν ἀποθηκαρίων, ὅπερ, εἰ καὶ σωματεῖον, ἀνήκεν ἐν τούτοις εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ δήμου, διότι διεκρίνοντο οἱ μέζοντες τεχνῖται καὶ οἱ ἐλάσσονες τεχνῖται, οἱ οἱ βραφεί, οἱ σιδηρουργοὶ, οἱ λιθοτόμοι. Οἱ ἀποθηκαῖοι ἦσαν πρὸς τούτους σημαντικοὶ ἕνεκα τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, ἐπειδὴ ἠριθμοῦντο ἐν τῇ πόλει ἕκαστον τεσσαράκοντα ἐξ κτίσται καὶ ξυλουργοὶ, πεντακόσιοι σκυτοτόμοι καὶ χίλιοι φαρμακοπῶλαι. Οἱ συμπολίται τοῦ Δάντου, ἀγανωρίσαντες τὴν διπλωματικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα, ἐπεφόρτισαν αὐτὸν διαφόρους διαπραγματεύσεις, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἔφθασε μέχρι δεκατεσσάρων· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἕκαστη τότε πόλις ἀπῆρτιζε κράτος, καὶ ὅτι ὁ ἀποθηκαῖος Ἀλλιγιέρης σπανίως ἐχρειάσθη πλέον τῆς μιᾶς ἡμέρας ὅπως μεταβῆ εἰς τὸν τόπον τῆς πρεσβείας του. Ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ σημασία ἐπηύξησεν ἐτι μᾶλλον διὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τῆς Γέμμας Δονάτη, ἣν ἐνυμφεῖθη τῷ 1291, ἀφ' οὗ ἀπώλεσε τὴν Βεατρίκην, τὸν πρῶτον καὶ τελευταῖον αὐτοῦ ἔρωτα. Τριακονταπενταετῆς ὢν, ὀνομάσθη πρόεδρος τοῦ σωματείου αὐτοῦ, ὅπερ ἦν τότε ἡ ἀνωτάτη τῆς Φλωρεντίας ἀρχή.

Οἱ πρόεδροι τῶν τεχνῶν, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν σωματείων, ἐσχημάτιζον τὸ ὑπέρτατον συμβούλιον ἢ τὴν δημογεροντίαν, φύλακα πάσης τῆς πολιτικῆς ἰσχύος. Ἡ ἐκλογή ἀνενοῦτο κατὰ πάντα δεύτερον μῆνα, οἱ δὲ πρόεδροι κατόικουν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρχῆς των εἰς τὸ Διοικητήριον, καὶ συνέτρωγον διὰ δαπάνης τοῦ δημο-

οῖου. Ἡ συμβίωσις αὕτη, ἣτις, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ νομοθέτου, ἔμελλε ν' ἀποσβέσῃ τὰς διαφωνίας, ἀνεβρίπιτεν ἀπ' ἐναντίας καὶ κατέστησεν αὐτὰς ἀμειλικτοτέρας· δὲν ὑπῆρχον μὲν πλέον Γιβελίνοι ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀλλ' ἐσωτερικὴ τις ἔρις διήρει τοὺς Γουέλφους εἰς δύο κόμματα· τοὺς λευκοὺς καὶ τοὺς μέλανας. Ἡ νέα αὕτη τῶν ἐρίδων πηγὴ, γεννηθεῖσα ἐν Πισατοῖς, ἐξηπλώθη μέχρι Φλωρεντίας, ἔνθα οἱ λευκοὶ εἶχον ὡς ἀρχηγὸς τοὺς cerchi, οἱ δὲ μέλανες τοὺς donati. Ὁ Δάντης ἔλαβε μέρος μετὰ τῶν cerchi ὑπὲρ τῶν λευκῶν· αἰτία δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπελήφθη τὸ κατὰ τῆς συζύγου του, ἀπὸ τῆς ὁποίας καταγομένης ἀπὸ donati ἦν ἤδη κεχωρισμένος, μισός του· ἀλλὰ φαίνεται φυσικότερον νὰ ἐξηγήσωμεν τὰς πράξεις τοιοῦτου ἀνθρώπου διὰ τοῦ πολιτικοῦ πάθους, ὅπερ παρ' οὐδενὶ ποτε ἀνθρώπῳ βριατότερον καὶ ἀποκλειστικότερον ὑπῆρξεν. Εἶναι δύσκολον νὰ εἴπωμεν, ἐν μέσῳ ὄλων τούτων τῶν περιπελοκῶν, τί ἄρα παρίστων ἀκριβῶς οἱ λευκοὶ καὶ οἱ μέλανες. Πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν συγχέουσι τοὺς μὲν μέλανας μετὰ τῶν Γιβελίνων, τοὺς δὲ λευκοὺς μετὰ τῶν Γουέλφων· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ donati ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν cerchi, καὶ ἴσως τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν γνώμην τῶν ἱστορικῶν τούτων· ἀλλ' οἱ donati, εἰ καὶ εὐγενεῖς, ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν πάπαν, διότι εἰς τοῦτον προσεκολλήθη τὸ κόμμα τῶν μελάνων, καὶ καθ' ὑποκίνησιν τοῦτου ἐκάλεσε τὸν Κάρολον τοῦ Βαλοᾶ εἰς Φλωρεντίαν. Πρέπει νὰ συμπεράνωμεν τότε ὅτι οἱ λευκοὶ ἔκλινον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα καὶ προσήγγισαν εἰς τοὺς Γιβελίνους, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ὄλως ἀντίθετον πρὸς τὴν ἄνω ῥηθείσαν γνώμην τῶν ἱστορικῶν· δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ πιστεῦσωμεν ὅτι οἱ λευκοὶ, εἰ καὶ διακείμενοι ἐχθροὶ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ κατὰ συνέπειαν Γουέλφοι, δὲν ἤθελον νὰ παραιτηθῶσι τῶν δικαίων τῆς δημοκρατίας χάριν τοῦ πάπα, ἢ τοῦ Καρόλου τῆς Ἀνδεγαυτῆς; Ἐνῶ οἱ μέλανες προχώρουν εἰς τὴν δουλείαν, ὑποτασσόμενοι εἰς τὴν Ῥώμην καὶ εἰς τὸν Γάλλον πρίγκιπα, καὶ πρὸς ἀσφλεστέρην ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν ἐκάλουν ἅπαντας τοὺς πολίτας καὶ αὐτοὺς τοὺς ταπεινοτάτους εἰς τὴν συμμέθεξιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, οἱ λευκοὶ, ὡς φαίνεται, ἐπεθύμουν τὴν διατήρησιν τῆς Φλωρεντινῆς αυτονομίας καὶ τὴν κυβέρνησιν τῆς δημοκρατίας ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Τοῦτο τοῦλάχιστον δυνάμεθα εὐλόγως νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν λόγων τοῦ Δάντου, ὅστις δὲν ἐφείσθη, ἐν τῷ Ἄδῳ αὐτοῦ, οὔτε τῶν αὐτοκρατόρων, οὔτε τῶν παπῶν, οὔτε τῶν πρκαφερῶν τῆς δημοκρατίας.

Sempre la confusion delle persone
Principio fu del mal della cittade.

Ἐχθροὶ τῶν αὐτοκρατόρων, τῶν παπῶν καὶ τοῦ λαοῦ οἱ λευκοὶ, ἀδύνατον ἦν ν' ἀποφύγωσι τὴν προγραφὴν. Καλούμενος ὑπὸ τοῦ Βονιφατίου

Ἡ· ὁ Κάρολος Βαλοᾶ, ἀδελφὸς Φιλίππου τοῦ Ὁραίου καὶ γαμβρὸς Καρόλου τοῦ τῆς Ἀνδεγαυτῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν καὶ ἐνεκαινίασε τὴν ἐφήμερον αὐτοῦ ἐξουσίαν διὰ τῆς προγραφῆς τῶν ἀρχηγῶν τῶν λευκῶν· ὁ Δάντης ἦν μετὰ τῶν προγραφέντων μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Πετράρχου· εὐρίσκειτο δὲ τότε ἐν Ῥώμῃ προσπαθῶν ὅπως ἀποστρέψῃ ἀπὸ τοῦ κόμματος τοῦ τὴν ὁργὴν τοῦ πάπα. Μαθὼν δὲ τὴν προγραφὴν του, μετέβη ἐν σπουδῇ εἰς Σιέννην ὅπως εὐρίσκηται ἐγγύτερον τοῦ θεάτρου τῶν συμβαινόντων, ἀλλὰ μαθάνει ἐκεῖ ὅτι διὰ δευτέρας ἀποφάσεως κατεδικάσθη ἵνα κατὰ ζῶν. Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς, μέχρι τοῦ θανάτου του, συμβάντος τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1321, ὁ Δάντης ἐζήσεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ. Κατὰ τὰ 1304 ἀπεπειράθη μετὰ τινων προγεγραμμένων ἵνα εἰσέλθῃ διὰ τῆς βίας εἰς Φλωρεντίαν, ἀλλ' ἡ τύχη τῶν ὄπλων τοῖς ἦτον ἐναντία. Κατὰ τὰ 1310, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Ἑβρίκος Ζ' συνδιηλλάγη μετὰ τοῦ Πάπα, καὶ ἀπεπειράθη ν' ἀποσπάσῃ τὴν Ἰταλίαν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, ὅστις ἐκράτει αὐτῆς, ὁ Δάντης μετέβη εἰς κόμμα, ὡς καὶ ὁ πάπας· ἐσκέφθη ὅτι ὁ θρίαμβος μόνος τοῦ αὐτοκράτορος ἠδύνατο νὰ τὸν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ νὰ καταστειλῇ τὰς ἐμφυλίους ἐρίδας, ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ Ἑβρίκου Ζ', δηλητηριασθέντος, ἔθηκε τέρμα εἰς τὰς ἐλπίδας του (1315). Πιστεύεται ὅτι κατὰ τὴν ἐξορίαν ταύτην ὁ Δάντης ἐπεσκέφη τοὺς Παρισίους, καὶ ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, περιφνημον τότε εἰς δολοκλήρον τὸν κόσμον· περιεπλανήθη ἀκολούθως ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ εὖρε τέλος ἀνάγκυσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Γουίδου Νοβέλλου, εὐπατρίδου τῆς Ῥαβέννης, ὅπου καὶ ἀπέθανε, πεντηκονταεξαετῆς ὢν. Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐπεγράφη ἐπιτάφιόν τι, συντεταγμένον παρὰ τοῦ ἰδίου, τοῦ ὁποίου ὁ προτελευταῖος μόνον στίχος εἶναι ἄξιος μνήμης!

Hic claudor Dantes patriis extorris ab oris.

Μετὰ ἕνα αἰῶνα, ἡ Φλωρεντία ἐζήτησε μὲν, ἀλλὰ μάτην, παρὰ τῆς Ῥαβέννης, ὅπως ἀποδῶ αὐτῇ τὴν κόριν τοῦ ἐξορίστου.

Ὁ Δάντης ἦν εἰδήμων πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἱστορίας, τῆς θεολογίας· ἐγνώριζεν ἐντελῶς τὴν Λατινικὴν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Προβηγκιανὴν, καὶ ὀλίγον τὴν Ἑλληνικὴν· προτιμότεραι δ' αὐτοῦ μελέται ἦσαν ἡ Λατινικὴ καὶ ἡ μουσικὴ. Σώζονται αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ ποιηματός του, λυρικά τινες ποιήσεις καὶ περὶ συγκράματα: la vita nuova, ἣτις εἶναι σχεδὸν βιογραφία τῆς Βεατρίκης καὶ τοῦ ποιητοῦ· Le convivio del Dante, σχόλιον ἐπὶ τινων ποιησῶν του· πραγματεία De Monarchia γεγραμμένη εἰς τὸ Λατινικὸν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ αὐτοκράτορος Ἑβρίκου Ζ'· πραγματεία τις ἀτελής περὶ τῆς φιλολογικῆς ἰσορίας τῆς Ἰταλίας, ἐπιγραφομένη: De vulgari

eloquentia· και τέλος πάντων παραφράσεις έννοι-
χοι τών ψαλμών τής μετανοίας του Credo (συμ-
βόλου), του Patet (Κυριακής προσευχής) και του
Ave Maria (Θεοτόκε Παρθένη), έργα προσωπικά,
ανάξια τής μεγαλονοίας του. Ο άλλος, ο μέ-
γας, και ο μόνος τίτλος αυτού διά τήν δόξαν εί-
ναι η *Θεία Κωμωδία*, έργον, ο ούδεις ποτε ούδ'
υπερέβη, ούδ' έφθασεν, ούδ' έμιμήθη. Η Ιταλία,
δικαίως έγκυχωμένη επί τούτω, έσύστησε κατά
διαφόρους εποχάς δημοσίους έδρας πρὸς σχολί-
σιν αυτού.

Τὸ σχέδιον τής *Θείας Κωμωδίας*, λέγει εἰς
τῶν έξοχωτέρων κριτικῶν, εἶναι δυσκατάληπτον,
καὶ ἡ ἐν βραχυλογίᾳ έκφρασις αὐτοῦ καθίστατο
σχεδὸν ἀδύνατος. Η έντελής κατάληψις τῶν λε-
πτομερειῶν ἔχει συνεχῶς καὶ αὐτὴ τὰς δυσκολίας
αὐτῆς, γεννωμένης πρὸ πάντων ἐκ τῶν συνεχῶν
ἀλληγοριῶν καὶ τῶν συγχρόνων ἱστορικῶν ἀνεκ-
δότων, δι' ὧν ποικίλλεται. Μάρτυς τῶν πλείστων
τῶν συμβάντων τούτων, καὶ θῦμα ἐνίων ἐξ αὐ-
τῶν, ὁ Δάντης δὲν ἐμάντευσε ὅτι ἤθελόν ποτε ἀπο-
λέσει τὴν ἐπισημότητα αὐτῶν. Ο ἄδης, τὸ κα-
θαρτήριο καὶ ὁ παράδεισος ἠνοιχθήσαν ἐνώπιον
τῆς μεγαλονοίας αὐτοῦ, καὶ παρέστησαν αὐτῶ,
ὁ μὲν τὰς ἀτελευτήτους καὶ ἄνευ ἐλπίδος αὐτοῦ
βυσσάνους, τὸ δὲ τὰς ἱλασθηρίους αὐτοῦ ποινάς,
καὶ ὁ τρίτος, τέλος, τὴν αἰώνιαν αὐτοῦ μακαρι-
ότητα, ὅπως κολάτη καὶ ἀμείψῃ τὸς ἐχθρούς
καὶ τοὺς φίλους του, τοὺς πιστὰς καὶ τὰ ἐρεί-
σματὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του. Η σει-
μνοπρεπὴς συναρμογὴ τῆς τριπλῆς ταύτης μηχαν-
νῆς, ἡ έκτακτος πρὸς ἄλληλα συγκοινωνία τῶν
τριῶν συνιστῶντων αὐτὴν μερῶν, αἱ ὑπὸ τοῦ ποι-
ητοῦ ἐπινοηθεῖσαι ὑποδιαίρεσις αὐτῶν, κατὰλλη-
λοι εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, καὶ εὐνοϊκαὶ εἰς τὸ
φαντασιῶδες καὶ ζωγραφικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἡ
θυμασιὰ ποικιλία τῶν εἰκόνων, ἃς ἐν τούτοις πα-
ρίστησι, καὶ τῶν χρωμάτων, δι' ὧν διαζωγραφεῖ
αὐτὰς, ἡ ἀπαράμιλλος τῶν μὲν ἐνέργεια, ἡ χάρις
καὶ τὸ θέλγητρον τῶν ἄλλων, ἡ πολύτιμος αὐτῶν
ἀπλότης, ἡ πρωτότυπος αὐτῶν χροιά, τέλος, ἡ
διηγετικὴ δημιουργία γλώσσης, μὴ ὑπαρχούσης
μὲν πρὸ αὐτοῦ, οὐδεμίαν δὲ μετ' αὐτῶν ὑποστά-
σης ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβολῆν, ταῦτα πάντα δι-
δουσιν εἰς τὸ ποίημα τοῦ Δάντου θέσιν, ἣν οὔτε
τὰ ἐλαττώματα, ὅσα ἐν αὐτῶ εὐρίσκονται, οὔτε
αἱ ποικιλίαι τῶν διαθέσεων, οὔτε αἱ ἰδιοτροπίαι
τοῦ συρμοῦ δύνανται ποτε νὰ τῶ ἀφαιρέσωσι.

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν).

Σ. Ι. Β.

Ο ΠΤΩΧΕΥΣΑΣ ΕΜΠΟΡΟΣ.

ΕΞ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΟΥ.

Εἶδετέ ποτε δυστυχεὴ πίπτοντα ἐν τῶ μέσῳ
ὁδοῦ ὀχλουμένης; Οἱ κατόπιεν ἐρχόμενοι ποδοπα-
τοῦσιν αὐτὸν ἄκοντες· ἐπιθυμεῖ νὰ ἐγερεθῆ, ἀλλὰ
καταμειωλωπισμένον ἤδη ἡ ἐλαφροτέρα ὄθησις
κλονίζει αὐτὸν ἐκ νέου· ἐπαναπίπτει λοιπὸν,
σφραδάζει, τοῦ δὲ ὄχλου αὐξήσας, ἀπαυδᾷ ἐπὶ
τέλους καὶ αἱ προσπάθειαι αὐτοῦ, κατ' οὐδὲν συν-
τελέσασαι, ἐπαυξάνουσι μᾶλλον τοὺς πόνους
αὐτοῦ.

Ὁμοίως ἐν τῶ βίῳ μία μόνη συμφορὰ, μία
ἀπροσδόκητος ἄτη καταποτεῖ ἡμᾶς καὶ κατα-
πλήττει, δὲν εἴμεθα πλέον ἡμῶν αὐτῶν κύριοι· ἡ
κατὰ τῶν κινδύνων ἐν ἡμῖν ἐπιφινόμενη προσ-
τάτις ἐτοιμόνοια ἐγκαταλείπει ἡμᾶς καὶ οὕτω
ἐκλυτοί, ἀνίκανοι πρὸς τινὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν
ἀπόπειραν, καταπίπτουμεν εἰς τοῦτον τὸν δια-
πληκτισμόν· αἱ ἀγωνίαι συμπλέκονται, συνέλ-
κονται, παράγονται· τὸ πᾶν εἶναι κυκεῶν, ταρα-
χῆν, ὄλεθρον. Μία δυστυχία οὐδέποτε μεμονω-
μένη ἐπέρχεται, ἀξίωμα ἀρχαίων ὡς ὁ κόσμος,
οὔτινος τὸ βιβλίον τοῦ Ἰωβ εἶναι λαμπρὰ παρά-
στασις.

Ὅποταν φεῦ! ἐπέρχεται δεινὴ ἡ δυστυχία,
οὐδέποτε μᾶς ἔρχεται, Γερτρούδη φίλη, μόνη
βαγδαία ἐπισκήπτουσα, πολλὰ δεινὰ ἐννοεῖ,
ἀθρόα καὶ ἐπάλληλα, ὡς φάλαγγες τις βαρεῖα (1).

Τὰ ἀθρόα τῆς δυστυχίας ταῦτα κύματα κρη-
μνίζουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν βλακώδη ἀδιαφο-
ρίαν τοῦ μέλλοντος νὰ ὑποστῇ τὸ ἔσχατον πλῆγ-
μα ταύρου, ὅστις ἀκίνητος καὶ ἀπολελιθωμένος
προσηλοὶ ἀόριστον καὶ ἀπαθὲς βλέμμα ἐπὶ τῆς
ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ὁ πρῶτος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει
λογισμὸς ὀφείλει νὰ ἦ ὁ ἐπόμενος· ἐγερωθῶμεν, ἀγωνι-
σθῶμεν, θρικτυβύσωμεν κατὰ τῆς εἰμαρμένης· ἅμα
τις ἄρχεται νὰ σκέπτηται, λέγει ἱεροκήρυξ τις,
εὐχερῶς δύναται νὰ βελτιώσῃ τὴν τύχην αὐτοῦ.
Τίνι τρόπῳ ἡ ἱατρικὴ ἡδύνατο νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν
ἐν λόγῳ ἠθικὴν ἀδυναμίαν; αἱ τῆς ψυχῆς ἴνες
διατείνονται, τὸ ἐλατήριο καὶ ἡ ἐνεργητικότης
τοῦ ἀνθρώπου διαβρῆθηνται. Ἐν τῇ πρακτικῇ
ἐσχικήσει τοῦ ἐπαγγέλματός μου εἶδον νῦν μὲν
τὸ μικροῦ λόγου ἄξιον συμβᾶν ἐντελῆ ἀποθάρ-
ρουν εἰς ἐπιφέρειον καὶ εἰς τὰς θλιβερωτέρας πλάνας
τὸ δειλόκαρδον θῦμα αὐτοῦ ἄγον, νῦν δὲ ἐν ἀ-
πλητισμέναις περιπτώσειν ἠρωτισμὸς, ὑψηλὴ με-
γαλοφυχία ν' ἀναπτύσσεται· εἶδον εὐγενεῖς καρ-
τερίας νὰ κατανηκῶσι δυσχερείας ἐν τῶ μέσῳ
τῶν ἀλγεινοτέρων δυστυχιῶν, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ
καταβάλωσι τὴν εἰμαρμένην· ἀλλ' οἴμοι! μήπως

(1). Ζεξπῆρος ἐν Μακρίδῳ.

δὲν ὑπάρχουσι σύνδυασμοὶ τῆς δυστυχίας, πρὸς
οὓς ἡ ἰσχὺς καὶ ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου προσκρούου-
σαι θραύονται; Ἐν τῷ ἐπομένῳ διηγήματι θέλει
ἴδει ὁ ἀναγνώστης, ὡς περ ἐν τῷ Ἰουδαϊκῷ τοῦ
Ἰωβ ποιήματι, φρικωδῆς τι ἀνωφελοῦς θάρρους
καὶ εὐψυχίας παράδειγμα· ἀγνωστὸς ὁποίας σκέψεις
θέλουσι παράξει, ὁποῖαν ἐντύπωσιν θέλουσιν ἀφή-
σει τῷ ἀναγνώστῃ αἱ σελίδες, ἃς μέλλω νὰ γρά-
ψω, ὑποχωρῶ ἔμεις εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀνα-
γράψω τὴν μνήμην τῶν σκηνῶν, ὧν μάρτυς αὐ-
τόπτης παρέστη· ἐκ τούτων κατεπίσθη, ὅτι
εὐτυχία τις ταχεῖα, ὑψώσις τις λίαν αἰφνιδία
ἔχουσι τοὺς κινδύνους αὐτῶν· ἀναρπασθεῖς εἰς
σφαῖραν, δι' ἣν δὲν ἦν γεγεννημένος, ὁ ἀφικνούμε-
νος πίπτει χθαμαλότερον τῆς πρώτης αὐτοῦ θέ-
σεως καὶ ἀπόλλυται.

Ἡ παράβολος εὐκλεία τῶν μεγάλων ἐμπόρων
Ἄγγλων, μεγαλοπρεπὲς ἀποτέλεσμα καρτερικῆς
εὐμηχανίας, ἐπιχειρηματικῆς συνέσεως, καλῶς ὑπο-
λελογισμένης οἰκονομίας, οὐδέποτε ἔσχε θαυμα-
στότερον τύπον τοῦ Κ. Δουβλέιχ. Νέος ὄρφανός,
ἄνευ πόρων, ἀπογυμνωθεῖς ὑπὸ τοῦ κηδεμόνος
αὐτοῦ, ἐπέβη τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλι-
κίας αὐτοῦ ὡς ναυτόπαις ἐπὶ τινος ἐμπορικοῦ
πλοίου, εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας ἀναγομένου, λε-
λησημονημένος καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ὀλίγων ἐπι-
ζησάντων συγγενῶν, ὧν οὐδεὶς ἐπλησίασεν αὐτὸν
μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν δεκαπλασιῶς πλου-
σιώτερος τῆς ἀπαρησαμένης αὐτὸν οἰκογενείας
ἐγένετο.

Τὸ πρῶτον, ἅτινα ἐπὶ τοῦ πλοίου διήλθεν ὁ
νεοφθὸς ναυτόπαις, ἦσαν ἔτη σκληρῆς δοκιμασίας·
ἀληθῶς δὲν φαντάζεται τις ὁποῖαν τυραννίαν δύ-
νανται νὰ ἐξασκῆσωσιν ἄνθρωποι συμβιούντες·
ἡ ὑπεροχὴ τοῦ Δουβλέιχ ἦν φθόνου ἀντικείμενον·
οὔτε τὰ προτερήματα αὐτοῦ, οὔτ' ἡ νεότης, ἀλλ'
οὐδὲ ἡ πραότης καὶ εὐγενὴς αὐτοῦ συμπεριφορὰ
ἦσαν συγγνωστά· πλοίαρχος καὶ πωρεὺς ἐμαστί-
γουν αὐτὸν μέχρι ἀναπιδύσεως αἵματος ἐκ τῶν
ὤμων καὶ τοῦ στήθους τοῦ ταλαιπώρου παίγιον
τῶν ναυτῶν, οἵτινες ἀτιμωρητῆ αὐτὸν ἔτυπτον,
ἐθεώρει τὸν βίον ἀβίωτον. Ἐσπέραν τινὰ, καθ' ἣν
τὸ πλοῖον, ἐκ τινος ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν ἀπόπλου ἐ-
πανερχόμενον, προσωρμίσθη εἰς Οὐαππίγγην, ὁ
Δουβλέιχ, καταφυγὼν εἰς καπηλείον τι, ἔγραψε
πρὸς τὸν ναύκληρον ἐπιστολήν, ἐν ἣ περιέγραφεν
ὁποῖας εἶχεν ὑποστῆ χαλεπότητα, ζητῶν τὴν
προστασίαν αὐτοῦ καὶ διαβεβαιῶν ὅτι, ἂν μὴ
ἡ δέησις αὐτοῦ εἰσακουσθῆ, προσέτιμα μᾶλλον εἰς
τὴν θάλασσαν νὰ ριφθῆ, ἢ ἐπὶ τοῦ πλοίου νὰ ἐ-
πανέλθῃ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἧς ἡ μὲν ὀρθογραφία
ἦν ἀκριβὴς, τὸ δ' ὕφος γλαφυρὸν καὶ παθητικὸν
διὰ φυσικῆς εὐγλωττίας, ὑπογεγραμμένη Ἡ ρ ῥ ῖ-
κ ο ς Δ ο υ δ λ έ ι χ ναυτόπαις, ἐκίνησε τὸν θαυ-
μασμόν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ἐκείνου, πρὸς ὃν ἐπέμ-
φθη. Ζητήσας λοιπὸν οὗτος τὸν νέον Δουβλέιχ καὶ
συνδιαλεχθεὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πολὺ ἐξετάσας

αὐτὸν, ἔλαβε πληροφορίας περὶ τῆς γεννήσεώς
καὶ τῆς παιδαγωγίας αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν αξιώ-
σεων, ἃς εἶχε, καὶ ἐπὶ τέλους ἔδωκεν αὐτῶ θέ-
σιν γραφείως ἐν τοῖς γραφείοις αὐτοῦ ἀντὶ εὐτε-
λοῦς μισθοῦ, ἔνθα μετ' ὀλίγα ἔτη κατέστη πρῶ-
τος γραμματεὺς, ἀπολαμβάνων πεντακοσίας κατ'
ἔτος λίρας στερλίνας· εἰθισμένος δ' ἐν τῇ λιτό-
τητι, ἀπέθεσε τὸ πλεῖστον τῶν ἐκ τῶν μισθῶν
αὐτοῦ κερδῶν ἐν τοῖς δημοσίοις δανείοις καὶ οὕ-
τως ἐπνήξησεν αὐτό.

Τῶν κυρίων δ' αὐτοῦ εἰς καταστρεπτικὰς ζη-
μίας ὑποπεσάντων, οὗτος διὰ τῆς πείρας αὐτοῦ
κατῶρθωτε μέρος τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν νὰ δι-
εκπεράνη· μεγάλας δ' αὐτοῖς παροσχῶν ὑπηρε-
σίας, ἠγγράσσε μέρος τοῦ καταστήματος, ἐναύλωσε
πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος πλοῖον, οὔτινος ὁ φόρτος,
τοῦ πλοῦ εὐτυχοῦς γενομένου, μέγιστα ἀπέφερε
κέρδη. Ἀποφασίσας δὴ τότε, ὅπως ἐπὶ ἰδίοις αὐ-
τοῦ ὠφελήμασιν ἐργάζηται, ἀπέβριψε θέσιν ἐπι-
κερδῆ, ὑπὸ μεγάλου ἐμπορικοῦ καταστήματος
αὐτῶ προσενεχθεῖσαν· δι' ἐπιχειρήσεων δὲ δραστη-
ρίων, μετὰ καρτερίας μὲν καὶ διορατικότητος
ἐπιδιωκομένων, μετὰ περισκέψεως δὲ διεξαγομέ-
νων, ἔφερον εἰς εὐτυχῆς πέρας τὰ σχέδια αὐτοῦ
καὶ ταχέως τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἐπνήξησεν. Ἦν
δ' ὁ χρυσοῦς αἰὼν τότε τῶν ἐμπορικῶν κερδοσκο-
πιῶν, καὶ μικρὰν δέ τις ἰδέαν περὶ τῆς ἱστορικῆς
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔχων, δὲν θέλει ἐκπλαγῆ
μανθάνων, ὅτι εἰς ὀλιγώτερον πενταετίας χρόνου
διάστημα ὁ Δουβλέιχ ἐξησφάλισε πλέον τῶν εἴ-
κοσι χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν. Ἡ λιτότης ὁμῶς
αὐτοῦ προσήγγιζε τῇ γλισχρότητι· διότι, μετ'
οὐδενὸς μὲν συνδέσμενος, ὡς ἀπλοῦς δὲ τεχνίτης
ἐνδύομενος, πεζὸς δὲ ἀείποτε περιπατῶν καὶ δύο
μόνον ὑπ' ἐνοίκιον δωμάτια, μόλις συνεσκευα-
σμένα, κρατῶν, ἔζη μετὰ τῆς πολυτελείας καὶ
κομψότητος γραφείως, πενήτηκοντα μόνον λίρας
κατ' ἔτος ἀπολαμβάνοντος· περὶ τὸ τριακοστὸν
δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ συνεζεύχθη χή-
ρην τινὰ, ἧς ὁ πρῶτος σύζυγος, ναυπηγὸς ὢν, εἴ-
γεν ἐγκαταλείπει αὐτῇ μεγάλην περιουσίαν. Ἡ
γυνὴ αὕτη μεγίστην ἐπὶ τοῦ Δουβλέιχ ἔσχεν ἐπιβ-
ροήν· διὸ μετὰ τινος προσοχῆς θέλω περιγράψαι
τὸ χαρακτηριστικὸν αὐτῆς ἀπεικόνισμα.

Ἡ Κυρία Βούζομ, ταλαντευομένη μεταξὺ τοῦ
τριακοστοῦ καὶ τεσσαρακοστοῦ ἔτους, ἦν παχύ-
σαρκος, μετὰ χαρακτηριστικῶν ἱκανῶς μὲν κανο-
νικῶν, ἀλλὰ χυδαίων, ὑπὸ κοσμημάτων πεφορτι-
σμένη, ἀληθῆς γυνὴ τοῦ ἄσπετος τοῦ Λονδίνου·
εἶχε δὲ ἄπασαν τὴν χυδαίαν ματαιότητα, ἣν πα-
ρέχει ἡ κατοχὴ τοῦ πλοῦτος, τὸ βάνανσον τῆς
κακῆς παιδαγωγίας, ἡ πρὸς τὸ ἀρέσκειν ἀδυναμία,
ἡ ἀνάγκη τοῦ θαυμάζεσθαι καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ
ἐπιδεικνύσθαι. Τούναντίον ὁ σύζυγος αὐτῆς, τα-
πεινόφρων, ἄκακος, ἐν ταῖς ὑποθέσειν αὐτοῦ βε-
βυθισμένος, ἐβδελύσσετο πᾶν τὸ κενόσπουδον. Ἡ
περιουσία τῆς γυναικὸς ταύτης εἴλκυσε αὐτὸν ἐπι-

δεξιότερος μὲν νὰ λογιζῆ τὸν τόκον τῶν χρημάτων καὶ τὸ ἐπιτόκιον, ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ διεισδύη χαρακτῆρας ἀφ' ἑνός, δελεασθεὶς δ' ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς ἐπιφαινομένης γλυκύτητος καὶ ἀγαθότητος, δι' ὧν νῆα τις χήρα οὐδέποτε ὀλιγωρεῖ νὰ ἐπικοσμηθῆται, ὁ ἔμπορος ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ τὴν σύζευξιν ταύτην, ἣς τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα ἦσαν εὐτυχέστατα. Ἡ εὐμήχανος καὶ καρτερικὴ αὐτοῦ δεξιότης ἤνοιξαν ἄφθονον πλοῦτον πηγὴν, ὅστις κατέταξεν αὐτὸν παρὰ τοῖς ἑκατομμυριοῦχοις.

Πανταχοῦ λοιπὸν ἐν τῷ ἄστει τοῦ Λονδίνου πολλὸς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς εὐτυχίας καὶ ἐνεργητικότητος τοῦ Δουδλέιχ. Μία δ' ἡμέρα ὑπῆρξεν ἀξιωματικὸς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Τέσσαρες νῆες, πλουσίως νεναυλωμέναι, εἰσῆλθον συγχρόνως εἰς τὸν λιμένα καὶ τὸ ἑσπέρας διεξεπέρασαν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ κέρδη ἀξίας διακοσίων πενήκοντα χιλιάδων φράγκων. Καὶ ἠδύνατο μὲν τότε, κάτοχος περιγικτικῆς περιουσίας, ἀκκληδιώτου τιμῆς καὶ φήμης, ἀμείπτου εὐθύτητος, ν' ἀναπαυθῆ, καὶ εἰς τὰς φιλανθρωπίας δὲ καὶ ἐλευθερίας αὐτοῦ κλίσεις νὰ ἐπαρκέσῃ ζῶν ὡς ὁ ἀξιοσεβαστότερος τῆς Ἀγγλίας κεφαλαιοῦχος· ἀλλ' ὅμως ἡ δίψα τοῦ χρυσοῦ διεγείρεται διὰ τῆς προσκτήσεως τοῦ πλοῦτου, ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ οὐ μόνον εἰς τὰ περὶ ἀπραγμοσύνης σχέδια αὐτοῦ ἀντίστατο, ἀλλ' ἀπεναντίας καὶ εἰς ριψοκινδυνωτέρας ἐπιχειρήσεις ὥθει αὐτὸν νὰ βίβῃ.

Διαχειριζόμενος λοιπὸν κεφάλαια, κατ' εὐχὴν βαίνοντα, καὶ πίστιν ἀπεριόριστον, πλουτιζόμενος δ' ὑπὸ τῆς ἐτησίας τῶν νηῶν αὐτοῦ ἐπανόδου, μετὰ λύπης ἔβλεπε μέρος τῶν ἠθασαυρῶν αὐτοῦ ἐν τοῖς κιβωτίοις καθυδόν, ἄκαρπον, μηδὲ τὸν νόμιμον τοῦλάχιστον τόκον χορηγοῦν· ὅποιαν χρῆσιν τοῦ ἀργυρίου τούτου νὰ κάμῃ ἐπὶ πολὺ ἐσκέφθη· τέλος δ' ἐφεύρε νέας καὶ παραδόξους κερδοσκοπίας. Παραδόξως ἡμέραν τινα οὐδ' ἐν μοσχοκάρυον εὐρίσκατο ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Λονδίνου, ὁ Δουδλέιχ εἶχεν ἐπινοήσει τὴν συναγορᾶν ὄλων· μετὰ δ' ἡμέρας μονοπωλήσας ἅπαν τοῦτο τὸ ἐμπόρευμα ἐπὶ τῇ ἀρεστῇ αὐτῷ τιμῇ, ὠφελήθη ὑπερβαλόντως· εἰσέτι δ' ἐνθυμοῦνται ἐποχὴν, καθ' ἣν συναγορᾶσας ἅπαν τὸ βόδελαιον, ἐτετραπλασίασε τὴν τιμὴν τοῦ ἐν νεοτυπίᾳ τότε ὄντος τούτου κοσμητικῆ· ἕνεκα δὲ τῆς εὐτυχίας καὶ δεξιότητος αὐτοῦ, τὰ σχέδια αὐτοῦ ἠπλοποιοῦντο· ἅμα λόγος περὶ αὐτῶν ἐγένετο, πανταχόθεν συνέρχοντο οἱ μεσίται, ἀγοράζοντες ἐπὶ ὑπερόγκω τιμῇ τὰς μονοπωλουμένας πραγματείας καὶ ἐξῆσφάλιζον αὐτὸν δι' ἀσφαλιστικῆς καταβολῆς ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ κερδοσκοπία ἤθελεν ἐπιτύχει. Πολλὰ δ' οὕτω περιουσίαι αἴφνης αὐτοσχεδιάσθησαν, ὧν ἡ ταχύτες ἐξέπληξε τὴν Ἀγγλίαν, ὑπερβάσα πᾶσαν πιθανότητα.

Τοιοῦτος ὄλθος ἐν ταῖς χερσὶ γυναικὸς χαρακτῆρος οἷος ὁ τῆς Κ. Δουδλέιχ, ἦν ἐπικίνδυνον

ματαιότητος ὄργανον· ὁ Κ. Δουδλέιχ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐφαίνετο μᾶλλον ὡς ἐπιμελητῆς καὶ οἰκονόμος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἢ ὡς σύζυγος· ὠκοδομήσατο δ' αὐτὴ καὶ συνεσκεύασε δύο μεγάρα, ἢ μᾶλλον, δύο μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, ἐνθ' ἤρξαντο τάχιστα νὰ συβρέωσιν ἅπαντες οἱ κομψοῦμενοι ἐκεῖνοι παράσιτοι, εἴτινες, ἀντιποιοῦμενοι τοῦ τίτλου ἀνδρῶν τῆς νεοτυπίας καὶ τῆς κομψοπρεπείας, ἀξιοῦσιν ὅπως ζῶσι δαπάνη τῶν ἄλλων. Αἱ στήλαι τῶν ἐφημερίδων διεθρύλλουν τὸ ὄνομα τῆς δεσποίνης Δουδλέιχ· ἀκαταπαύστως νέαι ἐφεσπερίδες, νέαι ἑορταί, νέοι χοροί. Καὶ ἡ μὲν δεσποινὴ Δουδλέιχ, κατανοοῦσα τὸ γελοῖον καὶ ἐπικίνδυνον τῶν παραλογισμῶν τούτων, ἐτόλμα νὰ κάμῃ ἀνωφελεῖς παρατηρήσεις, αἵτινες σφοδρῶς ἀντεκρούοντο, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτῆς Ἐρρίκος Δουδλέιχ, οὐ μόνον ἐν ἠδυπαθείαις κατεπάτευε τὰς ὑπερόγκους δαπάνας, δι' ὧν ὁ πατὴρ αὐτὸν διετήρει, ἀλλὰ καὶ ἐχρυσότο ἐν Ὄξφόρτῃ ὁ Κ. Δουδλέιχ, ὑποχείριος τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως καὶ φρόβου τὰς ἀκαθέτους ταύτας δαπάνας, καὶ ὅπταν ἐπορεύετο εἰς τὴν πόλιν, ἐμειψιμοίρει ἐνώπιον τῶν φίλων αὐτοῦ, ἀλλὰ πρῶτος, ὡτανεὶ φοβούμενος ν' ἀντιστῆ κατὰ δυνάμειν νομίμου καὶ κυριαρχίας διὰ συμφωνίας κτηθείσης. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐχαμηλοῦτο, ἡ ὀξύτης αὐτοῦ ἠμβλύετο, ἅμα εἰσῆρχετο εἰς τὴν συζυγικὴν ταύτην σφαῖραν, ἣτις ἐπέβαλλεν αὐτῷ εὐπειθειαν.

— Μὰ τὴν πίστιν μου! ὑπεννοθόρουζεν ἐκάστοτε, δὲν ἐννοῶ παντάπασιν μήτε τί κάμνει ἡ γυνή μου, μήτε ποῖαν ὁδὸν βαδίζει.

Καὶ ἐνταῦθα ἔληγεν ἡ μεμψιμοιρία αὐτοῦ. Ἄμα δ' οἱ κῆρυφοὶ συμπόται συνέρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἐλάμβανεν ἀθροῦσας τὴν ῥάβδον καὶ τὸν πῖλον αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ἀποχαρστῶν, μηδ' ἐπιπληξίν τινα ν' ἀποτείνῃ ἀποτολμῶν, ἐφευγε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ τὴν πόλιν. Δραπετεύων δὲ μετὰ χαρᾶς ἐκ τοῦ πλήθους, δι' οὗ ἡ δεσποινὴ Δουδλέιχ ἐπλήρου τὰς αἰθούσας, καὶ ἀποσυρόμενος παρὰ τισι τῶν ἐμπόρων φίλων αὐτοῦ, διήρχετο τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν νύκτα ἐν τῇ ἐξοχῇ, ὑπολογίζων ἡσύχως τὰ ἀποζημιοῦντα τὰς δαπάνας αὐτοῦ κέρδη.

Ἡ Κ. Δουδλέιχ ταχέως συνείδησε τοῦτο· ἡ παρουσία τοῦ συζύγου ἠνόχλει αὐτὴν, ἠγάπα ν' ἄρχῃ μόνῃ μετ' οὐ πολὺ κατέστη οἰονεὶ συμφωνημένη ἡ ἀπουσία τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ ἡ πρόσκαιρος αὐτοῦ ἀναχώρησις, ἅμα προῦκειτο περὶ τίνος ἐκ τῶν τελετῶν, ἐνθ' ἡ πόλις καὶ ἡ αὐλὴ ἀντεποιοῦντο τῆς τιμῆς τοῦ ἐπιδεικνυσθαι.

— Ὁ σύζυγός μου, ἔλεγεν ἡ Κ. Δουδλέιχ, εἶναι ὑγείας ἀκροσφαλοῦς, καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὸ πλῆθος, ὁ θόρυβος ἀνησυχεῖ αὐτὸν, ἡ κοινωνία τῷ φέρει κόπωσιν.

Καὶ ποτε δ' ἐπήρχετο αὐτῇ παρουσία τῶν φίλων αὐτῆς καὶ νὰ εἰρωνεύηται τὴν ἣν ἀδίκως

γλισχροῦτητα τοῦ συζύγου αὐτῆς ὠνόμαζεν· ὁ Δουδλέιχ οὐ μόνον οὐδενὸς ψόγου ἦν ἄξιος, ἀλλ' ἀπεναντίας εἶχε καρδίαν ἐλευθέριον καὶ φιλάνθρωπον· διότι συχνάκις τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἑκατομμύρια λιρῶν στεριλῶν ἐκ τοῦ ταμείου αὐτοῦ ἐξήρχοντο, ὅπως κορέσωσι τὴν ματαιότητα τῆς δεσποίνης Δουδλέιχ, οὗτος συνήθριζε περὶ ἐκυτόν τοὺς τιμιωτέρους καὶ πενετέρους τοῦ ἄστεος ἐμπόρους, βοηθῶν αὐτοῖς διὰ τῶν χρημάτων καὶ τῶν συμβουλῶν αὐτοῦ.

Ἡ κατασπάθης τῆς Κ. Δουδλέιχ ἐπὶ ἤρξανεν ὀσημέραι, ἡ σμικρόνοια καὶ ἡ ἀναισθησία αὐτῆς καθίσταντο ἀχμηρότεροι ἐν μέσῳ τῶν ἠδονῶν καὶ τῶν ἀπολαύσεων τῆς πολυτελείας· πρὸς τὰς δικαιοτάτας δὲ καὶ ἐμφρονεσιάτας τοῦ Κ. Δουδλέιχ παρατηρήσεις ἀπῆνταν μόνον διὰ τῶν ἐξῆς: «χωρὶς τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια σὰς ἔφερα, τί θὰ ἐκάμνετε; δὲν μοι χρεωστεῖτε τὴν περιουσίαν σας; δὲν πρέπει τὴν ὑψηλὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ἡμῶν νὰ ὑποστηρίξωμεν; Παράδοξος μοι φαίνεται ὁ πρὸς ἐμὲ τολμηρὸς τρόπος σας.» Ὁ σύζυγος οὐδὲν εἶχε ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τοσοῦτον λογικὰς παρατηρήσεις. Μετὰ μικρὸν ἡ Κ. Δουδλέιχ ὑπερέβη πᾶν κατασωτέως ὄριον· οἱ λογαριασμοὶ τῆς ἐμπορίου τῶν νεοτύπων (de la marchande de mode), τοῦ ἀμαξηλάτου, τῆς ὀθωνοπώλιδος, καθίστων ἐμβρόντητον τὸν Κ. Δουδλέιχ· ἐπειδὴ διεκείτο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ὑπερέβῃ τὰς δουκίστας, ἀνίκανος δ' ἦν ἄλλως ν' ἀντικαταστήσῃ ἢ διὰ φρηνητιώδους πολυτελείας τὴν κομψότητα καὶ εὐπρέπειαν αὐτῶν, ὧν ἡμοίρει, ἡ κατασπάθης κατέστη αὐτῆ λίσσα, μανίκα. Τὴν πρῶταν ἔστιν ὅτε ὁ Κ. Δουδλέιχ ὑπεννοθόρουζε παρουσίαν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀρχαῖον τι' ἀπόφθεγγμα, ὡς ὁ Σάγγος (1), ἀφελὲς ἐγκώμιον τῆς οἰκονομίας καὶ περισκέψεως. Χειμαβρός δὲ τότε γυναικείας εὐγλωττίας κατέκλυζεν αὐτόν· «ἡ δεσποινὴ Δουδλέιχ ἐφασκεν εἰς ὄριμον ἠλικίαν, ἀνάγκη ἦτο νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὸν κόσμον.» Κατὰ τὴν ἐννοίαν δὲ τῆς σπατάλου συζύγου, ἐκείδετο αὐτῇ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ, ἐνῶ κατέστρεφεν αὐτόν· ἐπειδὴ διὰ τῆς δαπάνης ἠύξανεν τὴν πίστωσιν καὶ «ἐπομένως τὴν περιουσίαν τοῦ οἴκου». Ὁ ἀσθενὴς Δουδλέιχ, οὗτινος ἡ ὀρθὴ κρίσις οὐδέποτε ὑπέκειν εἰς τοιαῦτα βάνασα σοφίσματα, ἐφαίνετο ἠττώμενος ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ ὅν ὑφίστατο, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτρεψε τῇ συζύγῳ αὐτοῦ νὰ λαμβάνῃ χρήματα παρὰ τοῦ τραπέζιτου αὐτοῦ ἅμα τῇ ἐμφανίσει. Ἐπὶ τινὰς λοιπὸν μῆνας συνετὴν αὐτῇ ἔκαμε χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ὁ δὲ σύζυγος, μὴ προφυλαττόμενος πλέον, ἀνεχόμενος δ' ἄλλως τε πρὸ πολλοῦ μεγάλας δαπάνας, ἃς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσει, ἐλησμόνησε νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ μέρος τοῦτο τῶν λογαριασμῶν, περὶ ὧν δὲν ἠδύνατο ἄνευ θλίψεως νὰ ἐνασχοληθῇ.

(1) Ὁ γνωστὸς διὰ τὴν ἀφελειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὰ ἀποφθέγγματα μαγίαν ἱπποκόμος τοῦ δὲν Κιχώτου. Σ. Μ.

Πᾶς ὁ ἐπισκεφθεὶς ταύτην τῆς κοινωνίας τὴν κλάσιν, ἣν ἀγνοῶ διὰ τί ὑψηλὸν κόσμον καλοῦσι, παρετήρησεν ἐκεῖ γυναικῆ τινα ἢ μᾶλλον ἔρπυιαν, γραίαν, ἠτιμασμένην, ἀείποτε ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ χαρτοπαιγνίου καθημένην, ἀλαζόνα διὰ τὸν τίτλον αὐτῆς, ὅν ἐκκληίδου, καὶ διὰ τὸ ὄρατον ὄνομα, ὅπερ ἠτίμαζεν ἐπικληρὸς ἀναίσχοντος, ἀπάσας τὰς κακοθησίας εἰς μίαν τὴν τοῦ χαρτοπαιγνίου συγκεντρώσασα, κακοθησίας, ἃς ἠδυνάτει πλέον ἕνεκα τῆς ἠλικίας αὐτῆς νὰ ἔχη, ἡ εὐγενὴς αὐτῇ Κυρία καὶ πολλὰ τῶν φίλων αὐτῆς ἐδράξαντο τῆς δεσποίνης Δουδλέιχ, εὐτυχὴ ἑαυτὴν θεωρούσης διὰ τὰς μετὰ μεγάλων ὀνομάτων σχέσεις αὐτῆς· ἐκάστην ἑσπέραν ἔβλεπε τις περὶ τὴν τράπεζαν τοῦ χαρτοπαιγνίου καθημένην καὶ ἐνοφθαλμιζούσας τὴν γυναῖκα τοῦ ἐμπορίου τὸ πάθος τοῦτο, πρὸ τοῦ ὁποῦ ἅπαντες οἱ ἠθασαυροὶ τοῦ κόσμου θὰ ἀνελύοντο, ὡς ὁ πάγος εἰς τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου· ἐπειδὴ δὲ τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς ἴδιον εἶναι τὸ νὰ χάνῃ τις ἄνευ μεμψιμοιρίας, ἡ Κυρία Δουδλέιχ ἐξημιότο ὑπερόγκους ποσότητας μετ' ἀπαθείας, ἣτις κατέστησεν αὐτὴν περιώνυμον καὶ λίαν σεβαστὴν παρὰ ταῖς συμπαικτρίας. Ἡ γραίη κόμησσα μίαν ἡμέραν κατεδέχθη νὰ τῆς ὑφαρπάσῃ πέντε χιλιάδας λιρῶν στεριλῶν. Ἡ συνεχὴς πίστωσις, ἣν ἡ ἀθλία αὐτῇ γυνὴ εἶχε παρὰ τῷ τραπέζιτῳ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἐξήρκει εἰς τὰς δαπάνας τοῦ χαρτοπαιγνίου· ὅπταν δ' ὁ Κ. Δουδλέιχ ἠρώτα τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μύριος εἶχεν αὐτῇ δικαιολογήσει πρὸς αὐτὸν ν' ἀναφέρῃ. Νέος τις τῆς Ἀγγλίας πατρίκιος ἠράσθη τῆς δεσποίνης Δουδλέιχ, καὶ αὐτὸς δ' ὁ πατὴρ ἐκολακεύθη ὑπὸ τῆς τιμῆς ταύτης, δι' ἣς ἠλίπισε νὰ λάβῃ γαμβρόν μέγαν ἐσπατριδῶν. Διὸ παρέβλεπε μετὰ μείζονος συστολῆς, ἢ ἄλλοτε, τὴν διαγωγὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀγούσης αὐτὸν εἰς τὸν ὄλεθρον. Ἠρξάτο λοιπὸν ν' ἀπαρέσκηται εἰς τὰς τιμὰς ἀπλῶν δημοτῶν, δι' ὧν τὸ ἄστυ ὑπερεπλήρου αὐτὸν, εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ συμπόσια, ἃτινα προσέφερον αὐτῷ οἱ ἀνώτεροι τῆς ἀστυνομίας ὑπάλληλοι, εἰς τὸν διὰ χελώνης ζωμὸν τοῦ Λόρδου Δημάρχου (1)· ἐπεθύμει δὲ κοινωνίαν κομψὴν, καὶ ἴσως ἔσχε τὴν ἀθῶν εὐχαρίστησιν ν' ἀναμιχθῆ μετὰ κοινωνίας ἐκλεκτοτέρας καὶ μᾶλλον ἀριστοκρατικῆς. Τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ φίλτρον ὑπεβοήθει τὰ μάλιστα τὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ σχέδια.

Ἡ δεσποινὴ Δουδλέιχ, ὡς εἴρηται, ἔβλεπε μετὰ θλίψεως τὴν ὁδὸν, ἣν ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐβάδιζε. Τὸν βῆθέντα νέον λόρδον ἠγάπησε τὸ ἀξίεραστόν τοῦτο παιδίον, δὲν ὑπέδειξε ὅμως τοῦτο. Πῶς ν' ἀντιστῆ εἰς τὴν λαμπρότητα τοῦ βαθμοῦ, εἰς τὴν χάριν τῶν τρόπων, εἰς τὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς δελεάσματα; ἡ πολυτάλαντος τῆς δεσποίνης

(1) Εἰς τὰ περιφανῆ τῆς πόλεως τοῦ Λονδίνου γεύματα ὁ διὰ τῆς χελώνης ζωμὸς ἐστὶν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἔνευ. Σ. Σ.

νίδος Δουδλείχ φερνή κατέθελε τον ευγενή νεανίαν, υπό των χειρών κατηφανισμένον. Ο τίμιος έμπορος είχεν ήδη έμποταμειύσει το ποσόν, δι ου έμελλε ν αγοράση τον γαμβρόν αυτού, και ήσχυλείτο να συμπληρώση διά πολλών παραβόλων και συνετών κερδοσκοπιών τα εύρεα χάσματα, τα έπελθόντα εις την περιουσίαν αυτού.

Έβδομάς περίπου είχε παρέλθει αφ ής ημέρας νέα πίστωσις είχεν ανοιχθή παρά τω τραπεζίτη της δεσποίνης Δουδλείχ δι έορτήν, ην έδιδεν αυτή εν τω μεγάρω Grosvenor-Square το άνθος των ευγενών παρίστατο, και αυτός δε ο άλαζών δουξ Δέ. . καταδεχθείς να παρευρεθίτη προσκλήσει της γυναικός του έμπορου, είχεν έλθει όπως ρίψη προστατευτικής ειρωνείας βλέμμα εις τον λαμπρόν άπλου πολίτου χορόν, ουτινος ή εξιστόρησις έμελλε μετ' όλίγον να διασκεδάση την αυλήν. Οποία χαρά και υπερηφάνεια της δεσποίνης Δουδλείχ! Η πλατεία Grosvenor ην πεφραγμένη υπό άμαξών σεσηματογραφημένων και θεραπόντων εν πολυτελει στολή. Άμα δε τις κατώρθου μόλις να διανοίξη διά των λειονηρικών (άτλαζωτών) έσθήτων και των εκ τρηικού περισκελίδων δίοδον, το πρώτον εις την όρσιν αυτού υποπίπτον ην ή τράπεζα του χαρτοπαιγνίου, κατεχομένη υπό της διαβόητου επικλήρου, της δεσποίνης Δουδλείχ και τινος δουκίσσης, περιωνύμου διά τα πάθη, τους έρωτας και την παρακολουθοσαν αυτή άείποτε ευτυχίαν εις το Φαραώ και εις το Ούτς. ή γυνή του έμπορου ήκτινοβόλει υπό πολυτίμων λίθων, έχανε δε πολλά κατά την συνήθειαν ή υπό ευχαριστήσεως όμως πάλλουσα καρδία αυτής, ενός μόνου αισθήματος, της ίκανοποιουμένης ματαιότητος, ην έπιδεκτική.

— Τη άληθεία, έλεγεν ή επίκληρος, ή κυρία χάνει μετά θελακτικής χάριτος.

— Είναι άξια καλλιτέρας τύχης, προσέθεσεν ή δουκίσσα, σύρουσα προς έαυτήν τον σωρόν των λιρών, ου κάτοχος εγίνετο.

— Και όμως εκ του άστεος, επανελάμβανεν ή πρώτη, μάς έρχονται οι θησαυροι ούτοι.

— Ά! τον μυσαρών τόπον, επανελάμβανεν ή δεσπννα Δουδλείχ, μη μοι τον αναφέρετε.

Ένω τας λέξεις ταύτας προέφερε, κρότος ήκούσθη εις την κυρίαν πύλην, διαταράζας τον όμιλον άνθρωπος τις, κακώς ένθεδυμένος, φέρων τον πύλον μέχρι των οφθαλμών, κεκονισμένος, εισήλθεν, ή μάλλον, εισώρησε, και διανοίγων διά του εκπεπληγμένου πλήθους δίοδον, έστη πρό της τραπεζής, ήτις εκαλύπτετο υπό του χρυσίου της Κ. Δουδλείχ, κρατών εν ταις χειρίσιν αυτού ταινίαν εκ χάρτου, ην έδείκνυε της γυναικί αυτού.

— Ίδετε, κυρία, ιδετε! εφώνησε τραχεία και τρεμούση φωνή, με κατεστρέψατε, με έξηφανίσκατε. Ναί! με έξηφανίσκατε, κατεστρέψατε την πίστιν μου, είμαι ήτιμασμένος! προστίμων τον θάνατον μάλλον! ή πρώτη συναλλαγματική, υπογε-

γραμμένη έβρίκος Δουδλείχ, την όποιαν δέν ήδυνήθην να πληρώσω, έρχεται από σας, κυρία, έξηκολούθει, σείων εις τας χείρας αυτού το άπαίσιον γραμμάτιον και ουδεμίαν δίδων προσοχήν εις την εκπλήξιν, ην τοις παρестώσι διήγειρεν.

— Άνδρα μου! . . Κύριε Δουδλείχ, αγαπητέ μοι Δουδλείχ, έλεγεν ή γυνή έντρομος και μη κινουμένη εκ της τραπεζής. Θεέ μου, τί συμβαίνει λοιπόν; τί έχετε; τί έννοείτε;

— Τι έννοώ; έννοώ ότι με έξωλοθρεύσατε, με έξουδενίσατε! ιδου το παν την υπερμεγεθή πίστωσιν, την όποιαν εις τον τραπεζίτην μου σας ήνοιξα, που την μετεχειρίσθητε, κυρία; που την μετεχειρίσθητε; άπαντήσατε, άποκριθήτε.

— Έβρίκε, έβρίκε, έλεος, παρακαλώ, έλεος.

— Έλεος! Και δέν μοι άποκρίνεσθε; Τίνι δικαιώματι κλέπτετε την περιουσίαν μου; τίνι δικαιώματι μοι αφαρπάζετε την τιμήν μου, τα υπάρχοντά μου, την ζωήν μου; ιδου ή άτιμάσασά με συναλλαγματική! ιδου ή διαμαρτυρηθείσα συναλλαγματική! αυτό, βλέπετε έδω, είναι το όνομά σας, κυρία! το όνομα, το όποιον σας έδωκα και το όποιον σεις υπό άτιμίαν καλύπτετε! άθλία, άθλία. Χρήματα, τόσον δυσκόλως άποκτηθέντα, ιδρώτες μου, εργασίαι μου, οικονομίαι μου, τα πάντα θυσιασθέντα υπό μιας μανιώδους. Ιδου εγώ κατασταθείς τή παίγνιον της πόλεως! άν, άνευ ήθικης, άνευ αισθημάτων, με φονεύει εν τη ώριμω ηλικία μου, προσβάλλον παν ό,τι έχω τιμαλφές. Άνάθεμα! άνάθεμα.

Η μουσική εσίγησεν, αί του παιγνιδίου τράπεζαι ήρημώθησαν, χορεύται και χορεύτριας τας θέσεις αυτών εγκατέλειψαν, έκαστος λάθρα υπεξήρχετο. ο δε σύζυγος διά βλέμματος σπινθηροβολούντος έφαινετο καλών ως μάρτυρας της δικαίας αυτού θλίψεως τους εκπληκτους μείναντας προσκεκλημένους.

Ποσότης τις εξ έννάε χιλιάδων λιρών, ην είχε κερδίσει ή επίκληρος παίκτηρα, άλλη εκ τεσσάρων χιλιάδων λιρών, ληφθείσα παρά του τραπεζίτου, όπως άποπληρώση τας αίτήσεις και καθυσχάση τας κατακραυγας του επιποτεχου, της βραπτιάς και του άμαξηλάτου, επί τέλους άλλη ποσότης εξ επτά χιλιάδων λιρών, άντληθείσα αυτήν την πρώτην εκ του ταμείου διά τας διαπάνας του χοροϋ και τας ανάγκας του χαρτοπαιγνίου, είχον εξαντλήσει την πίστωσιν της κυρίας Δουδλείχ. ο τραπεζίτης, εκπληκτος διά την τόσην άποβρόφητικήν ταύτην χρηματικήν έλξιν ήρνήθη επί τέλους να δώση άλλα χρήματα. εκ τούτου δε προήλθεν ή διαμαρτυρηθείσα αυτή συναλλαγματική, ης ή είδησις, άγγελθείσα τω Κ. Δουδλείχ παρά τινος μεσίτου, έβρίψεν αυτόν εν τη άπελπισία! έσπευσε δ' εκ της έξοχής, ένθα ην, να έλθη όπως πληρώση την συναλλαγματικήν είτα ταραχθείς υπ' όργης και άγανακτήσεως, προσέβη εις την βιαίαν σκηνήν, ην άνεφέραμεν, και ης

θέλει κατανοήσει τις το αίτιον, και μικρόν μόνον άν γινώκη το περι έμπορικης τιμής κεφάλαιον και την σπουδαιότητα της πίστεως; επί των έμπορικων πράξεων.

— Κυρία Δουδλείχ, έξηκολούθει εν τη μανιώδει αυτού εξάψει, είκοσι χιλιάδας λίρας στεργλινας εν μιξ ημέρα τί τας έκάματες;

Η Κυρία Δουδλείχ, πεσοϋσα άνκίσθητος εις τας άγκάλας της επικλήρου, δέν ήδύνατο ν' άπαντήση έσπευταν δ' όπως προσφέρωσιν αυτή βοήθειαν. ή έπελθούσα δε τότε σκηνή συγχύσεως και άταξίως άδύνατον να περιγραφή. ο σύζυγος, μακρυνθείς της οικίας όρμητικοίς βήμασι, διετέλει την επαύριον και τας έπομένας ημέρας ως παράφρων ή εκπληκτος φικτασία αυτού έμεγέθυσε πρό των οφθαλμών αυτού την σπουδαίότητα και τα άποτελέσματα του συμβάντος. τούτου, ένόμιζεν ότι ευρίσκειται εν τη παραμονή πτωχεύσεως. άλλ' όπωςδ ήποτε και άν δικαιολογηθή ή διαμαρτύρησις συναλλάγματος εκ τεσσάρων χιλιάδων λιρών στεργλινών, προσβάλλει καιρίως την πίστιν ενός έμπορου.

Προσεκλήθη τότε, όπως θεραπεύσω την κυρίαν Δουδλείχ, ην ο σύζυγος αυτής άπεστρέφετο. ή λύσσα, ή μανία, ή προσβληθείσα ματαιοφροσύνη σφοδρότατον έπέφερον αυτή πυρετόν, εξ ου δυσκόλως ήδυνήθη να σώσω αυτήν. εν ταις εξάψει του πάθους αυτής επνελάμβανεν άπαύστως, ότι θέλει εκδικηθή τον σύζυγον αυτής και ότι το προσφθόν αυτή αίσχος θέλει επιπέσει κατ' αυτού. Το γεγονός τουτο διεδόθη πολλαχού, και αί εφημερίδες άνήγγειλαν τοις αυτών άναγνώσταις την σκανδαλώδη ταύτην σκηνήν. τα δ' υπερβολικώτερα θρυλληματα διέτρεχον εν ταις αίθούσαις, των μόν διίσχυριζομένων ότι ο Κ. Δουδλείχ έδειρε την σύζυγον αυτού, των δε διαβεβαιούντων, ότι ή κυρία Δουδλείχ εδ' άπάνησεν εν μιξ ημέρα εξ έκατομμύρια. Συνεβούλευσα την κυρίαν Δουδλείχ ν' απέλθη επί τινα καιρόν εις τα λουτρά, μάλλον ένα ο χρόνος κατασιγήση και σβύση τα σκληρά ταύτα θρυλληματα, ή επί σκοπώ αναβρώσεως αυτής. άνεχώρησε λοιπόν φέρουσα μεθ' έαυτης την θυγατέρα αυτής, ης ή ευαισθησία είχεν υποστή σφοδράν δοκιμασίαν.

(Έπεται το τέλος.)

ΠΙΟΣ Ο Θ'.

ΚΑΙ Ο ΔΕΣΜΩΤΗΣ ΤΟΥ ΦΡΟΓΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓ. ΑΓΓΕΛΟΥ.

Το επόμενον άνεκδοτον έρανιζόμεθα εκ του σπουδαίου και πολλου λόγου άξιου βιβλίου «Η Ρώμη και Πιος ο Θ'». έκδοθέντος κατά τα 1846. Το σύγγραμμα τουτο, γεγραμμένον εις γλαφυρότατον ύφος, περιέχει έπίσημα έγγραφα και πράξεις πλήρεςα άνεκδότους και άγνώστους

έν ταύτῳ δε επανορθοί πολλας πλάνας, αίτινες έλαβον χώραν εν τη επικρατεία του άκρου Αρχιερέως, θν θαυμάζει σύμπασα ή Εύρώπη.

Ο συγγραφεύς έλαβε τον ήρωα της ιστορίας του από της κοιτίδος. βήμα προς βήμα ακολουθεί αυτόν εν τη νηπιότητι, τη παιδική ηλικία και τη νεανική, εις Ρώμην μόν, κατά τας πρώτας αυτού σπουδας. εν Χίλι, κατά τας άποστολικάς αυτού εργασίας. εις δε την Ιταλίαν, κατά τας διαφόρους θέσεις, άσπερ κατέσχε μέχρι της σιγμής, καθ' ην ή θεία πρόνοια τῳ ένεπιστεύθη το τριπλούν διάδημα του κορυφαίου των Άπιστόλων. Ο συγγραφεύς δέν σταματά ένταυθα, αλλά συνάδει Πιον τον Θ'. εις τας άνιμορφωτικας ιδέας, τας νέας μεταρρυθμίσεις και όλης αυτού τας πράξεις, αίτινες προκαλοϋσι τον θαυμασμόν και τον ένθουσιασμόν. Το άκόλουθον έπισσόδιον δύναται να δώση μίαν ιδέαν περι της όλης συγγραφής.

Κατά την έλευσιν του ήγεμόνος τούτου της Εκκλησίας, αί είρεται της Ρώμης περιείχον πολλους δεσμώτας, οτινες από πολλών χρόνων μάτην περιέμενον την δικδικασίαν των. Μεταξύ αυτών και δυστυχής τις άθώος ευρίσκετο, καθειργθείς πρό εισκοσασείας και καταδικασθείς εις δεσμά δια βίου. Ούτως, άποσπασθείς του αριθμού των ζώντων, θεθαμμένος εις τα σκότη ζοφώδους ερκτηής του άγγέλου, ο δυστυχής δέν ήδύνατο να συγκοινωνήση ή άναποκριθί μετ' της οικογενείας του, ης την τύχην ήγνόει εκ της ημέρας της συλλήψεώς του. Ο πατήρ του, μ' όλην την περιουσίαν και την υπόληψιν, ην είχεν, ουδέποτε όμως έλαβε την ισχύν να πλησιάση μέχρις αυτού. Δέν επέτυχε ποτε να λάβη την παραμυθίαν του γα έλθη όπως θρηνήση επί του τάφου, εν τῳ δ ζῶν τεθαμμένος υίός του εζήτει ματαιώς παρά του Θεου την δικαιοσύνην, ην οι άνθρωποι τῳ ήρνούντο. Τουτο δε, καθότι μόνος τας πολιτικας καταδίνας δέν ήδύνατό τις να εξαγοράση εν Ρώμη.

Έσπέραν τινά, καθ' ην ο δυστυχής δεσμώτης άνήτυχος έστηνε το ους εις τους άλλαλαχμους του λουϋ, οτινες άντήχουν εν τη αιωνία πόλει, άνεώγη ή θύρα της είρετης του, και τις άνήρ, έτι νέος, παρουσιάσθη ένώπιόν του. ην ίσρεύει! Τουτον ιδών ο δεσμώτης άνεσιρίτησε. . .

« Τι με θέλετε; άνεφώνησε μετ' φωνής θρηνώδους και έξησθενημένης υπό των στερήσεων; έρχεσθε να με ζητήσητε δια να μ' οδηγήσητε εις τα βάσανα; ή, όχι, δέν το έλπίζω! Ο επί του ίκριώματος θάνατος θα ήτο γλυκύτερος. το δε μετο των έχθρών μου δέν ήθελεν ίκανοποιηθί, και αυτοί δέν θα ήδύναντο να μετρώσι τας ώρας της άγωνίας, ήτις δέν άποθνήσκει. Έκατοντάκις σκληρότεροι των δημίων, οι όποιοι φονεύουν, μου άφήρασαν τα πάντα, έως και αυτήν την έλευθειαν του θανάτου. Έρχεσθε και σεις, και σεις, να μετρήσητε τας ρυτιδώσεις του μετώπου μου, το

ὁποῖον ἐμάραναν ὁ χρόνος; Ἐρχεσθε καὶ σεῖς ἐπίσης νὰ κορέσητε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν καρδίαν σας εἰς τὴν ὄψιν τῆς μεγάλης μου ἀπελπισίας, αἰωνίας ὡς ἡ λύσσα τῶν θηρίων μου; Ἀλλ' ἀποκρίθητέ μοι λοιπόν.

— Ἐρχομαι φέρων εἰδήσεις παρὰ τῆς μητρὸς σου.
— Τῆς μητρὸς μου!

Εἰς τὸ ἥδὺ τοῦτο ὄνομα τὰ γόνατα τοῦ δυστυχοῦς δεσμώτου ἐκάμφθησαν, ἡ δὲ χεὶρ του ἐφέρθη εἰς τὸ μέτωπον ὡς ἴν' ἀποδιώξῃ ἐκείθεν ἀπίσιον νέφος.

« Τῆς μητρὸς μου, εἶπε, τῆς μητρὸς μου! ὦ, ὀμιλήσατέ μοι περὶ αὐτῆς, εἶπετε ὅτι θὰ τὴν ἐπανιδῶ μετ' ὀλίγον, ὅτι αὐρίον θὰ συναντηθῶμεν εἰς τὸν οὐρανόν· διότι εἶναι ἀπιθαμμένη, ὦ, πολὺ ἀπιθαμμένη, δι' ἐμὲ, ἂν ὄχι διὰ τὴν γῆν.

— Ζῆ ἀκόμη, καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα μὲ στέλλει διὰ νὰ σ' εὐλογήσω καὶ σοὶ φέρω τὴν ἐλπίδα καλλιτέρου μέλλοντος.

— Εὐλογήσατέ με λοιπόν, πάτερ μου!

Καὶ βίβηεις εἰς τοὺς πόδας τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ἰψίστου, ἔκλινε τὸ ὄχρον του μέτωπον ὑπὸ τὴν ὑψωθεῖσαν χεῖρα καὶ ὑπὸ τὴν φωνήν, ἧτις τῷ εἶπε:

« Σὲ εὐλογῶ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ οἰκτιρμονοῦ, ὅστις συγχωρεῖ τοῖς ἐγκληματικαῖς καὶ δικαιοῖ τοὺς ἀθώους, σὲ εὐλογῶ ἐν ὀνόματι τῆς μητρὸς σου!»

Ὁ δεσμώτης ἀνηγέρθη καὶ ἐβρίβη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἱερέως, ὅστις ἔθλιψεν αὐτὸν μετ' ἀγάπης ἐπὶ τῆς καρδίας του.

« Ὁ Θεὸς λοιπόν μὲ εὐπλαχνίσθη, ἐφώνησεν, ἀφ' οὗ μοι ἀποστέλλει τὸν παρήγορόν του ἄγγελον.

Μετὰ τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς συγκινητικῆς ταύτης σκηνῆς, ὁ δυστυχὴς νέος διηγῆθη τὴν ἱστορίαν τῶν εἰκοσιδύο ἐτῶν, ἅτινα διήλθεν ἐν τῇ σκιά καὶ τῇ σιγῇ, μὴ ἔχων φίλον τινα, ἵνα διασκεδάξῃ τὴν καρδίαν του, οὔτε ἡλιακὴν τινα ἀκτίνα, ἵνα θερμάνῃ τὸ παγωμένον του μέτωπον.

« Ἐπρεπε νὰ γράψῃς εἰς τὸν ἅγιον ποντίφικα, τῷ εἶπεν ὁ ἱερεὺς, καὶ νὰ τοῦ ζητήσης δικαιοσύνην, ἂν ὄχι ἔλεος.

— Τὸ ἔκαμον, πάτερ μου, ἀλλὰ δὲν ἔλαβε βεβαίως τὰς ἐπιστολάς μου, διότι δὲν ἔλαβον καμμίαν ἀπάντησιν εἰς αὐτάς. Καὶ ὅμως δὲν τῷ ἐζήτησαν τὴν ζωὴν, οὔτε τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἕνα μόνον ἀσπασμὸν τῆς μητρὸς μου.

— Γράψον, τέκνον μου, ἀπαξ ἔτι.

— Ἡ ἐπιστολή μου θὰ κρατηθῇ πρὶν νὰ φθάσῃ εἰς Γρηγόριον τὸν ἱερέα.

— Γρηγόριος ὁ ἱερέα δὲν ζῆ πλέον γράψον εἰς τὸν διάδοχόν του.

— Δὲν θὰ φθάσῃ οὐδ' εἰς τοῦτον, διότι τὸ μῖσος τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν μου δύναται κάλλιστα

νὰ πκρνετεθῇ μεταξὺ τοῦ διχδόχου του καὶ ἐμοῦ.

— Ἰσως.

— Ὡ! βεβαιότατα, πάτερ μου.

— Βεβαιούσιν ὅτι Πίος ὁ Θ' εἶναι ἀγαθὸς καὶ ὅτι ὑπεσχέθη δικαιοσύνην εἰς πάντας τοὺς ὑπηκόους του· γράψον, σοὶ λέγω, εἰς Πίον τὸν Θ'.

— Τίς θὰ ἐπιφορτισθῇ νὰ παραδώσῃ τὴν ἐπιστολήν;

— Ὁ δεσμοφύλαξ τοῦ φρουρίου τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου.

— Ὄχι, πάτερ μου, διότι εἶμαι πτωχὸς, καὶ αἱ ὑπηρετικαὶ πωλοῦνται ἀκριβὰ εἰς τὴν φυλακὴν.

— Τότε ἐγὼ τὴν δίδω δι' ἄλλου, ἢ ἐγὼ αὐτὸς, εἰς τὸν Πάπαν· γράψον.

— Ἀδύνατον, πάτερ μου· μοῦ λείπουν τὰ πρὸς γράφῃν, διότι κοστίζουν ἀκριβὰ εἰς τὴν φυλακὴν.

— Ἴδου μολυβδοκόνδυλον, γράψον ἐπὶ τοῦ σημειωματαρίου μου.

— Δὲν γνωρίζω πλέον νὰ γράφω, πάτερ μου· ἐλησμόνησα ἀπὸ εἰκοσιδύο ἡτῶν ἐτῶν.

— Τότε γράφω ἐγὼ διὰ σέ· ὑπαγόρευσόν μοι.»

Ὁ δεσμώτης ἐσκέφθη ἐπὶ τινὰ στιγμὴν καὶ ὑπηγόρευεν:

« Ἀγιώτατε Πάτερ,

« Ὅτε ἐδραστήμουν καὶ κατηρώμην ἀπληπισμένος, εἰς τῶν ἱερέων σου ἤλθην ἵνα μοὶ διδάξῃ

» νὰ εὐλογῶ τὸ ὄνομά σου. Ἀπὸ εἰκοσιδύο χρόνων ὑποφέρω εἰς μίαν εἰρκτὴν τοῦ φρουρίου

» τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου. Ἀπὸ εἰκοσιδύο ἐτῶν περιμένω τὴν ὥραν τῆς δικαιοσύνης, ἢ μάλλον τὴν

» τῆς ἰκανοποιήσεως. Ἄν ἤμῃ ἐνοχος, ἄς μοι χαρισθῇ ὁ θάνατος· ἂν δ' ἤμῃ ἀθώος, ἄς ἀποδοθῶ εἰς τὴν ἀγάπην τῆς μητρὸς μου.

(ὑπογεγραμ.) ΓΑΕΤΑΝΟΣ.»

« Καλῶς, εἶπεν ὁ ἱερεὺς, πτύσσων τὸ χαρτίον, πρὸ τῆς ἐσπέρας ταύτης ὁ πάππς θὰ ἔχῃ ἀναγνωσμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἰγίαινε, υἱέ μου· ἔχε ἐμπιστοσύνην καὶ πεποιθήσιν εἰς τὸν Θεόν, δέου αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Πίου Θ' καὶ ἔλπίζον.»

Ὁ δεσμοφύλαξ εἰσήλθε κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἦν δὲ μανιώδης.

« Per Christol εἶπε παρατηρῶν τὸ ὀρολόγιόν του, κύριε ἀρχιμανδριτῆ, ἔκκαμες ἐν σφάλματι ἔπρεπε νὰ μείνης μίαν ὥραν ἐδῶ, καὶ ἰδοὺ τώρα μίαν ὥρα καὶ δεκαπέντε λεπτά, ἀφ' οὗ ἐμβήκες ἐμπρός, ὀλίγωρα φεύγωμεν.

— Σὺ μᾶλλον ἔκκαμες σφάλμα, διότι ὠμοσας οὕτως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος· μάλιστα ἂν ὁ πάππς, ὁ κύριός σου τὸ ἐμάνθανεν!

Ὁ δεσμοφύλαξ ἀπεκρίθη εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀπειλῆς δι' ἰταλικῆς τινος φράσεως, ἧτις ἀντιστοιχεῖ κατὰ γράμμα πρὸς ταύτην: Καὶ ὁ πάππς μὲ χλευάζει, καθὼς ἐγὼ χλευάζω αὐτόν.»

« Ἐχεις πάλιν δεύτερον σφάλμα, διότι Πίος ὁ Θ' ἀγαπᾷ ὅλον τὸν κόσμον καὶ δὲν περιπαίζει κανένα. Πῶς ὀνομάζεσαι;

— Αὐτὸ δὲν σὰς ἀποβλέπει, φύγετε subito.

— Αὐτὸ δὲν σὰς ἀποβλέπει, φύγετε subito.

— Αὐτὸ δὲν σὰς ἀποβλέπει, φύγετε subito.

— Αὐτὸ δὲν σὰς ἀποβλέπει, φύγετε subito.

— Αὐτὸ δὲν σὰς ἀποβλέπει, φύγετε subito.

— Αὐτὸ δὲν σὰς ἀποβλέπει, φύγετε subito.

— Αὐτὸ δὲν σὰς ἀποβλέπει, φύγετε subito.

ΠΟΙΗΜΑ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ.

Ὁ ἱερεὺς, ἐξεληθὼν τότε, ἐφθασε μετ' οὐ πολλοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φρουράρχου. Οὗτος δὲ, ὡς καὶ ὁ δεσμοφύλαξ, εὐρίσκετο εἰς κακὴν πνεύματος διάθεσιν. « Καὶ ἄλλος ὀχληρὸς, εἶπεν· ἄς ἴδωμεν κύριε ἀββᾶ, τί με θέλετε; σπεύσατε, διότι αἱ στιγμὴν μοὶ εἶναι μεμετρημέναι.

— Ἐρχομαι νὰ σὰς ζητήσω τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ φυλακισμένου σας Γαετάνου.

— Ἀλλ' εἴσθε τρελλὸς, κύριε ἀββᾶ; ἠξέουτε καλῶς ὅτι ὁ πάππς μόνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ χάριν.

— Διὰ τοῦτο καὶ ἀπευθύνομαι πρὸς ὑμᾶς ἐν ὀνόματι τοῦ πάππ.

— Ἡ ἀπόδειξις;

— Ἴδου αὕτη.»

Καὶ ὁ καλὸς ἱερεὺς, λαβὼν κάλαμον, ἐχάραξε ταχέως κάτωθι τοῦ φύλλου, ὅπερ τῷ εἶχεν ὑπαγορεύσει ὁ δεσμώτης, τὰ ἐπόμεια:

« 1. Κατὰ τὸ παρὸν διάταγμα, ὁ φρουράρχος τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου ἀρείλει ν' ἀνοίξῃ πάραυτα τὰς πύλας τοῦ εἰρημένου φρουρίου εἰς τὸν κρατούμενον Γαετάνου.

« 2. Ἡ φρουρὰ τοῦ φρουρίου τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου θ' ἀποδώσῃ τὰς στρατιωτικὰς τιμὰς εἰς τὸν ἀποφυλακισθόσμενον δεσμώτην.

« 3. Ὁ φρούραρχος θὰ φροντίσῃ ἀμέσως διὰ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀρχιδεσμοφύλακος του.

« Δι' ὅπερ γράφομεν τὸ παρὸν ἐν τῷ ἡμετέρῳ φρουρίῳ τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου. ΠΙΟΣ Θ'.»

Ἡ πρώτη φροντίς τοῦ Γαετάνου, ἅμα ἀπελευθερωθέντος, ἦν ὅπως ὑπάγῃ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν μητέρα του, ἧτις ὀλίγον δεῖν ἀπέθνησκεν ὑπὸ χαρᾶς· ἡ δὲ δευτέρα του ἦν ὅπως δράμῃ εἰς τὸ κιρινάλιον, διὰ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πάππ τὸ ὄνομα τοῦ εὐεργέτου του.

« Οὐχὶ τοῦ εὐεργέτου σου, τῷ ἀπεκρίθη Πίος ὁ Θ', ἀλλὰ τοῦ πατρός σου. Εἶμι ἐγώ! . . .»

Διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ εἰκοσιδύο ἐτῶν ὁ Γαετάνος ἠδυνήθη νὰ χύσῃ ἐν δάκρυ, ἀλλὰ τοῦτο ἦν δάκρυ εὐτυχίας καὶ εὐγνωμοσύνης.

Εἰκοσιδύο χρόνους πρότερον, νεκρίας δεκαεπταετῆς, κατηγορηθεὶς ὡς συνωμότης καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον, ἐβάδιζεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὸν τόπον τῶν βασάνων. Εἰς ἱερεὺς, διερχόμενος ἐκείθεν, συνεικνίθη διὰ τὴν γενναιοφυλίαν, τὴν νεότητά καὶ ἰδίᾳ τὴν καρτερίαν του. Ἰπελόγησε τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ κατάδικος ἐμελεε νὰ μένῃ ἐν τοῖς ζώσιν, εἶχε τέσσαρας ὄρας ἐνώπιόν του. Ὄρμησεν εἰς τὸ Βατικανόν καὶ ἰκέτευσεν τόσῳ λιπαρῶς καὶ ἐπιμόνως τὸν τότε πάππ, ὥστε οὗτος, δωρήσας τὴν ζωὴν του, ἀντεκατέστησε τὴν μόρσιμον ποινήν δι' ἰσοβίου καθείρξεως. Παράδοξος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων σύμπτωσις! ἢ μάλλον, ἀνεξερεύνητοι τῆς θείας Προνοίας βουλαί· ὁ νεκρίας ἦν ὁ Γαετάνος, ὁ δὲ ἱερεὺς ἦν ὁ μέλλων διάδοχος Γρηγορίου τοῦ ΙΣΤ'.

Γ. Α. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἡ ζωὴ σου εἶναι ἕαρ, καὶ σὺ ἄνθος ἐμοιάζεις, ἀπὸ τώρα τὰς θεάλλας τοῦ χειμῶνος τί τρομάζεις; Τὰ λευκὰ τῶν κήπων κρῖνα δὲν γνωρίζουσι χιόνια· εἶναι μάτος· τί τρέμεις; ἄκουσον τὰς ἀηδόνιας. ἄκουσον τοὺς τραυφῶνους μουσικούς τῶν βυακίων, καὶ μὴ, φίλη, τοὺς γλυκαῖς σου ὀφθαλμοὺς πληροῖς δακρύων. Οὐδεμίαν οὕτω ἔχουν ὀλιθερὰν μελαγχολίαν, ἂν τὸ ὕδωρ θέλει πῆξαι εἰς ψυχρὰν τινα πρωΐαν. Καὶ ὁ τέστιξ τοῦ χειμῶνος, ἀψηφῶν τὰς τρικυμίας, τὰς τοῦ θέρους πεδιάδας ἐξυμνεῖ μετ' εὐθυμίας. Διὰ τὰς εἰς τὰ ἄνθη ἐντροφώσας χρυσαλλίδας λησμονεῖς, καὶ τὰς δυσμόρφους ἐνεαρώτεις νεκτερίδας; Τῆς ἀγῆς τοὺς μαργαρίτας τοὺς ἀστράπτοντας ἐκείνους, πῶς μὲ δάκρυα μιγνύεις καὶ μολύνεις μὲ τοὺς θρήνους; Διὰ τὴν εὐλίψειν τόσας ἀθλιπτοὺς κατεδικάσθης, ἐνφ' ὅσον νὰ ἐρᾷσαι, νὰ ἐρᾷς μόνον ἐπλάσθης; Ἀρῆσε τὰς σκέψεις ταύτας, τὰς οἰκτρὰς, τὰς ἐλευθρίας, καὶ μὴ πάρωρα ἔς τὰ βῆθη θάπτουσι τῆς ἀθυμίας. Τὰς ἡμέρας σου ὁ καύσων τοῦ ἡλίου πρὶν φλογίσῃ, καὶ πνοὴ ψυχροῦ βορρῆα πρὶν τὰ κάλλη σου μαδίσῃ, Χεῖρ θνητοῦ θέλει σὲ δρεῖψαι καὶ ἀγκάλη τρισολβίου θάλλουσαν καὶ μειδιῶσαν εἰς τὸ θέατρον τοῦ βίου. Ἀπὸ ἄνθη μυροβόλα παντὸς εἴδους ἰσπεμμένην καύχημά του θὰ σὲ φέραι σύζυγον εὐτυχισμένην. Ὡ! ποσάκις θέλω κλαύσει ἂν δὲν εἶμ' ἐγὼ ἐκείνος, καὶ ποσάκις εἰς τὰ σκότη τῆς νυκτὸς ὁ φίλος θρήνησεν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς γαλήνης, τῆς σιγῆς καὶ τῶν ἀνέμων, τοὺς λυγμούς μουθὰ σοὶ πέμψει· πλὴν σὺ τώρα πανευδαίμων, Εὐτυχὴς καὶ τρισολβία μὲ μορφὴν γλυκὰ γελῶσαν δὲν θ' ἀκούης τῶν ἀνέμων τὴν μεμψιμοιροῦσαν γλῶσσαν. Γ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΑΝΗΣ.

ΤΟ ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΟΡΦΑΝΟΥ.

Ὁρφανὸς μείνας ἐκ τῶν γονέων ἐν τῷ πελάγει τῆς βιωτῆς, μόνος διάγω ἀντιπαλαίων εἰς κκουχίαν πάσων αὐτῆς.

Ὅποταν ἔχω ἄρτον ἐσθίω, ἂν κλίνῃ ἔχω θὰ κοιμηθῶ, εἰς τὰ δεινὰ μου μόνος δακρύω, καὶ μάτην ὥρας χαρᾶς ποθῶ.

« Πάτερ», ἢ «Μήτηρ», πᾶς τις φωνάζει, ὅλος ὁ κόσμος ἔχει γονεῖς, ἵνα τοὺς πόθους αὐτοῦ ἐκφράξῃ καὶ ἀκούῃ φίλης αὐτῷ φωνῆς.

Ἀλλὰ στεροῦμαι ἐγὼ μητέρα ἀπὸ δεκάδος ἡδῶν ἔτων· θνόνοντα ἔχω καὶ τὸν πατέρα ἀπ' ἄλλων τῶσων ἐνιαυτῶν.

Τοὺς ἑσπερήθην εἰς τρεῖς ἡμέρας·
ἕκτην αὐγούστου θνήσκει αὐτός,
ὄτε τὸ σκότος δὲν εἶχε πέρας,
τὴν ἕκτην ὥραν μαύρης νυκτός.

Καὶ θρήνους ἤκουσεν ἡ ἑβδόμη
ἐμοῦ τοῦ τέκνου καὶ τῆς μητρὸς,
ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ χθὲς ἀκόμη
συζύγου ἅμα δὲ καὶ πατρὸς.

Ἐνῶ δ' εἰσέτι ἐκ τῶν δακρύων
τὰ ὄμματά μου ἦσαν νοπᾶ,
τοῦ νεκροθάπτου τὸ μαῦρον πτύον
δι' ἄλλον λάκκον τὴν γῆν κτυπᾶ.

Ἄμα δ' ἀνέτειλεν ἡ ὀγδόη,
βλέπω μητέρα, ἄφρον, νεκράν,
λύπη μεγίστη καὶ πολλοὶ γόοι
τὴν ἀνακράζουσι ὡσεὶ βοράν.

Ἡ μαύρη τύχη ὅταν ἐκτείνῃ
τοὺς ὄνυχάς της τοὺς φοβερούς,
δὲν συλλαμβάνει νὰ καταπίνῃ
ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὀχληρούς.

Οὐδὲ ἀρκεῖται εἰς ἓν, φεῦ! θῦμα,
ἀλλὰ τοὺς πλέον ἀγαπητούς
ἐξαποστέλλει εἰς βαθὺ μνήμα,
καὶ τοὶ φιλοῦμεν ἡμεῖς αὐτούς.

Καταβροχθίσασα τοὺς γονεῖς μου,
μὲ ἐγκατέλειπεν ὄρφανὸν
ἐν τοῖς προθύροις τῆς βιωτῆς μου,
παιδί ἀκόμη δέκα χρονῶν.

Γονέων ἄνευ! ὦ ὄρφανία,
σύ, δυστυχία δυστυχίων.
Τῶν λυπῶν λύπη, δεινὴ, ἀγρία,
μεγίστον πένθος τῶν καρδιῶν.

ΚΩΝΣΤ. ΠΩΓΩΝΑΤΟΣ.

Αἰνίγματα.

Τὸ σῶμά σου καὶ ἡ ψυχὴ, φίλε, δὲν μ' ἔχει μέρος,
τοῦ ὄνυχος πλὴν τακτικὸν εἶμαι, ἂν μ' εὖρης, μέλος.
Ἐ τὸν οὐρανὸν θὰ μὲ ἰδῆς, ἔς τὸν ἕδην δὲν μὲ χάνεις,
ἔς τὸ σκότος θὰ ἀπολεσῶ· πλὴν ἔς τὴν οὐρανὸν μὲ πλάνεις.
Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ὕπνου σου μὲ βλέπεις καὶ τῆς κλίνης·
ἐξεγερθεὶς μ' ἀπόλεσας, ἔς τὸ ὄνειρον μ' ἀφίνεις.
Εἰς τὸν ἀέρα χάνομαι, ὁ ἄνεμος μὲ αἴρει,
πᾶν πνεῦμα δὲ φερόμενον ὁμοῦ μὲ παραφέρει.

Εἰς τὴν ἡμέραν ἔπομαι, νυκτὸς πλὴν προηγοῦμαι,
ἐν τῇ πλημμύρᾳ πάντοτε δεινῶς ταλαιπωροῦμαι.
Ἄν φεύγῃς, φεύγω καὶ ἐγώ· ἂν μένῃς, αὐθις μένω·
εἰς τὸν χορὸν δ' ἐὰν ἐμβῆς, εἰς τὸν χορὸν ἐμβαίνω.

Τρεῖς μὲ ἀπλώνουν,
Ἐξ σαβθανώνουν.

Δυὸ δὲ μὲ φέρουν καὶ δυὸ τυραννοῦσι,
Ἄν καὶ δεικνύουν πῶς δῆθεν φιλοῦσι.
Ζῶν δ' οὕτως, ἐκπνέω.
Θεέ μου! τί πταίω;

Α. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ.

Λύσις τοῦ Λογογράφου.

Φίλη, φίλην μου σὲ ἔχω καὶ σὲ βλέπω, ὡς εἰκός,
καὶ θωπεύω τὰ πτερά σου ἔραστής σου τακτικός.
Λέγουσα δὲ: ἔλα πέτα, ἔς τὴν Ἐπτάλοφον πετᾶς
κατὰ μῆκος, κατὰ πλάτος μὲ ἀγκάλας ἀνοικτάς·
Φῶς δὲ ἀπλετοῦ προχέεις, πᾶς δὲ πλοῦτος σὲ κο-
σμεῖ,

ἔτος ἔτι δὲν παρήλθε κί ὁ λαὸς σὲ εὐφημεῖ.
Ἰπτασαι καὶ μέχρι πόλου μὲ μεγάλην ἠδονὴν,
ἀετοῦ λαβοῦσα πτήσιν τοῦ ταῶ δὲ καλλονῆν.
Ἄλλ' ἀμέσως ἐπιστρέφεις καὶ μᾶς φέρεις τὰ καλά,
ὅσα κατὰ τόπους βλέπεις, καὶ ἡ ὄψις μας γελαῖ.
Καὶ μᾶς λέγεις ποῦ ὁ λόφος πρὸς τὴν πόαν μειδιᾷ,
ποῦ δ' ἡ φύσις, ὡσπερ τάφος, τὰς καρδίας ἀνιᾷ.
Ποῦ τὰ ἔλη πλεονάζουν, ποῦ ἡ ἔλαφος σκιρτᾷ,
ποῦ δὲ ὁ σοφὸς ΔΟΥΛΕΥΕΙ δι' ἐπτά μόνον λεπτά.
Πέτεσαι κ' ὑπὲρ τὴν Κύπρον, καὶ τὴν Πάφον ὡς
ὄρᾳς,

ἐρωτύλα ἔπη πλεῖστα μετ' ἀφάτου σου χαρᾶς
ἐκμανθάνεις. Καὶ ἔλθοῦσα ταῦτα πάντα ἀφρηγῆ,
ὅσα κατὰ πόντον εἶδες, ὅσα τε καλύπτ' ἡ γῆ.
Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τέλους καὶ ἀντίξοα λαλεῖς,
ὡς ἐκ πόντου δὲ ἔλθοῦσα σήμερον παραλαλεῖς.
Ἄφες, φίλη, ἄφες ταῦτα· ὄλος εἶμαι σοὶ χαρὰ,
σὲ αὐτὴν διότι ἔχω, συλλαβῶν σου τὰ πτερά.

Α. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ.

Λύσις τοῦ Αἰνίγματος.

Ἡράκλειτος (Ἡρα—Κλειτός).